ՍԱՐԴԱՐԱԲԱԴ
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XV
Nº 552
Miércoles
29 de
Noviembre
de
1989

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

El Congreso Nacional Armenio Reclamó la independencia

Erevan. Por lo menos 1500 armenios y sus hermanos que viven fuera de Armenia, abogaron el pasado 4 de Noviembre por la independencia de la República de Armenia, unido a demostraciones, huelgas y acciones para lograrla.

Cerca de mil delegados nacionales y 500 huéspedes de la Diáspora, se reunieron en Ereván para la fundación del Congreso del Movimiento Nacional Armenio. En la reunión se debatieron los 19 puntos de la plataforma propuesta, demandando un referendum sobre la secesión y la devolución de la región de Artsaj en poder de Azerbaidján.

"Todos los puntos contenidos en este programa deben ser logrados mediante demostraciones, huelgas y acciones", dice el documento de la fundación.

"Esta organización está preparada para cooperar con el Estado soviético, solamente si sus deseos y acciones coinciden con los deseos del pueblo".

"Este es un gran acontecimiento, un retorno a la historia de Armenia. Es una de las más grandes expresiones de democracia", dijo Hagop Hagopian, antiguo historiador de 63 años. "Yo imagino que el movimiento por Gharabagh puede convertirse en un movimiento de liberación nacional".

"Como movimiento de liberación nacional se han reunido todos los armenios de aquí, la Armenia soviética, junto con los de la Diáspora dentro de la Unión Soviética y los armenios de la Diáspora internacional".

El Sr. Hagopian dijo que la Asamblea es la primera acción de la fundación para crear un movimiento de unidad. "Existen otras organizaciones sociales y grupos no oficiales, por lo tanto este congreso no es el medio con que nosotros estamos unificando nuestras fuerzas; pero debe ser considerado como el primer paso hacia aquella meta", manifestó. Nosotros no podemos llevar a cabo este movimiento de todos los armenios sin la participación de la diáspora".

El congreso, reunido en el Shahumian Palace, de Erevan, se inició recordando el clamor del nacionalista armenio Baruir Hairiguian, quien el año pasado fue exiliado a Etiopía. El vive ahora en Glendale (California).

"Nosotros necesitamos la real independencia de nuestra nación", dijo el Sr. Hairiguian, mientras escuchaba las deliberaciones mediante altavoces y al público que coreaba: **"Comité, Comité"**, en demanda de apoyo para los 11 miembros del Comité de Gharabagh, precursor de los esfuerzos por anexar esa región con Armenia.

Siete grandes banderas nacionales armenias con franjas rojo, azul y naranja, ondeaban frente al edificio, contra la falda del Monte Ararat, símbolo del nacionalismo armenio, al otro lado de la frontera con Turquía. Dentro del recinto de la conferencia, los delegados llevaban en sus solapas una miniatura de la bandera nacional.

"La Patria es una para nosotros, dijo Suren Haroutiunian, Primer Secretario del Partido Comunista de Armenia, al hablar en el Congreso. La plataforma contiene la demanda de una serie de medidas legales constitucionales e internacionales, con el propósito de lograr la autonomía de Ar-

(Cont. en Pág. 12)

La Comunidad Armenia de Buenos Aires
en Homenaje al Académico
Abel Aganbeguian
Cena Agasajo

Sábado 9 de diciembre, 20,30 Hs. **U.G.A.B. - Armenia 1322**

Viene Abel Aganbegyan

Para el viernes 8 de diciembre está fijado el arribo a Buenos Aires del consejero económico de Mikail Gorbachov y Rector de la Academia de Economía Nacional del Consejo de Ministros de la URSS, Señor Abel Aganbegyan, quien llega a esta ciudad en cumplimiento de una gira latinoamericana organizada por la Agencia de Prensa Novosti, a invitación de la Unión Cultural Armenia, la Fundación Mediterránea y la Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales (FLACSO).

Durante el breve tiempo que permanecerá en la Argentina, el Sr. Aganbegyan pronunciará conferencias y mantendrá entrevistas con sectores de la economía argentina.

La colectividad armenia lo agasajará en la noche del sábado 9 de diciembre.

La foto que aquí publicamos muestra al Presidente argentino, Dr. Carlos Saúl Menem, en su reciente viaje a Washington, donde se entrevistó con el Senador Bob Dole, defensor incondicional del proyecto de Resolución de reconocimiento del Genocidio Armenio -al cumplirse el 75° Aniversario de su consumación-, y amigo de nuestro pueblo, quien por ello es objeto de múltiples presiones en su país. Mientras el Presidente Menem conversa con el Senador Dole, se observa en el centro al Sr. Sarkis Soghanalian, amigo personal del Presidente argentino, a quien acompañó en su viaje a los EE.UU.

Նկարը ցոյց կու տայ Արժանթինի Նախագահ Տոքթ. Գառլոս Սաուլ Մենեմի հանդիպումը Վերակուտական Պօպ Տօլի հետ, Ուաշինկթըն այցելութեան ընթացքին. կեդրոնը կ'երեայ հայ բարերար եւ մեծ գործառու Պրն. Սարգիս Սողանալեան:

Ինչպէս ծանօթ է Վերակուտական Տօլ որ մեծ բարեկամ մըն է հայոց՝ բուռն կերպով կը պաշտպանէ Հայ ցեղասպանութեան Բանաձեւը, որ պիտի ներկայացուի Վերակոչտին Մեծ Եղեռնի 75րդ Ամեակին առիթով, եւ որու հետեւանքով Վերակուտականը քաջաբար կը դիմագրաւէ այլեայլ ճնշումներ եւ սպառնալիքներ, ըլլա՛յ Ճերմակ Տան, ըլլա՛յ Թուրքիոյ, եւ կամ հրեական լոպիին կողմէ:

Entre Ankara y Jerusalem

El siguiente es el texto de un editorial que el periódico Jerusalem Post publicó en su edición del pasado 25 de Octubre.

Por años Israel estuvo bajo la presión de Turquía para negar los alegatos de que la masacre de un millón de armenios fue perpetrada por el ejército otomano durante la Primera Guerra Mundial. Recientemente la presión fue mayor. La razón de ello está en que el Senado de los EE.UU. se encuentra considerando una resolución ofensiva a los sentimientos de Turquía, en el sentido de que el 75° aniversario del Genocidio Armenio sea oficialmente commemorado en el próximo abril.

Los turcos proponen a Israel acercarse -directamente o a través de la organización judeo-americana- a sus amigos en el Senado a fin de "pinchar" esta resolución ofensiva.

El razonamiento debe ser tomado así: si los judíos del mundo son principales expertos en genocidio, testificando que no hubo masacre de armenios aseguran que ese testimonio sea tomado como prueba. Especialmente ese testimonio de los judíos americanos, aparecido como dictado desde Israel, tendría mucho peso en Washington. Los turcos, seguramente, no fueron negligentes en avisar a la Administración de los EE.UU. sobre el daño que esta Resolución causaría en las relaciones de América con su aliada la NATO. El Presidente Bush fue debidamente impresionado, pero el Senado no lo fue.

Un grupo de "consultores" judíos fueron reclutados para promover, sin ningún obstáculo, el caso de Ankara. Varias importantes organizaciones judeo-americanas fueron contactadas, pero sus dirigentes se mostraron indecisos. Existen judíos que sienten natural simpatía por las victimas armenias de un cercano Genocidio. Pero, también, hay judíos que aprecian la legitimidad de Israel de desear mejorar, y no injuriar, sus relaciones con Turquía, un país musulmán.

Lo más conveniente, sin embargo, era aparecer junto a la Embajada de Israel en Washington.

¿Por qué?

Presumiblemente, la Embajada estaría grandemente preocupada porque los turcos querrían vengarse ante una negativa a cooperar en el asunto de la Resolución del Senado, reduciendo el ya bajo nivel de su representación en Israel. De acuerdo con un informe, la Embajada también habría sido avisada, indirectamente, de que en reciprocidad a la asistencia Israelí, Turquía elevaría su legación en Tel Aviv al rango de Embajada.

Por varios días no hubo comentario oficial ni en Washington ni en Jerusalém. Y no pudo conocerse la acción que cumpliría la Embajada, singularmente carente de sensibilidad en cuanto al aspecto moral de este caso, estrictamente partidario, o, en todo caso, reflejando la política del Ministerio del Exterior.

Finalmente, el lunes, la palabra final fue que la Embajada en Washington se había excedido en sus funciones al actuar contra la Resolución del Senado, habiendo recibido órdenes del Ministerio de cesar en su actitud.

Israel, dijo el vocero del Ministerio, es muy sensible a los sufrimientos del pueblo armenio.

"Turquía es una nación amiga, y ella debe saber que el intento de aferrarse a viejas reglas otomanas -usadas en 1915- de declarar a los "traidores" armenios como autores de su propio infortunio, no corresponde a las condiciones que deben rodear las relaciones contemporáneas.

Cualquier otra actitud sólo servirá a la causa de aquellos que niegan el Holocausto y absuelven a los nazis en su crimen histórico contra el pueblo judío.

El Presidente Gorbachov promueve y defiende la libre opción política

La Unión Soviética se pronunció negativamente a la intervención de los Estados Unidos en los asuntos internos del país.

La Comisión para los Asuntos Exteriores del Senado Norteamericano, emitió una Resolución en referencia a Nogorni Gharabagh, la cual había sido rechazada por cuanto procuraba aleccionar sobre los modos de conducta para la solución del litigio, y es considerada por la URSS como una intromisión en sus asuntos internos.

Armenia, el pueblo armenio de Gharabagh y el pueblo azerbaidjano ya han padecido bastante, afirmó Radio Moscú Internacional, y el pueblo armenio acaba de sufrir un grave terremoto. Los Estados Unidos se mostraron muy loables con su generosa y solidaria ayuda y ahora ¿cómo podrán auxiliar en el tema de Gharabagh?, analizó la fuente. La solución aparecerá a partir del entendimiento entre las naciones involucradas.

Gorbachov se pronunció a favor de la libre opción de los pueblos, también en referencia a recientes acontecimientos de Europa Oriental.

Cabe recordar que la población y el Parlamento de Gharabagh optaron el año pasado por la autodeterminación nacional y por la incorporación -por mayoritario voto democrático- a la República de Armenia.

D.R.K.

Egresados del Marie Manoogian

En las fotografías que reproducimos aparecen los tres grupos de egresados 1989 del Instituto Educativo Marie Manoogian, de la Unión General Armenia de Beneficencia.

En primer lugar se ven a los alumnos de la rama secundaria.

En el centro, el 7° grado de Primario.

Debajo, los pequeños del Jardín de Infantes que pasan a 1° grado.

Daniel Youssefian e Hijos S.A.

Distribuidor y Mayorista Textil Blanco y Tejidos en general

Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

Interesante charla del Sr. Hovsep Youssefian

El viernes 17, al regreso de su viaje a Brasil, Chipre y Armenia, el miembro del Consejo Central de la UGAB, Señor Hovsep Youssefian, ofreció una charla en el salón del Consejo Directivo de la filial local de dicha institución, refiriéndose a las actuales condiciones de vida en la Madre Patria. Entre otros conceptos sumamente interesantes, el orador se refirió a la rápida recuperación y modernización de Armenia, manifestando que el país se repone de las consecuencias del terremoto y que, además, la vida social está retomando su ritmo normal: los restaurantes se encuentran colmados, y la mujer armenia está adoptando las modas de Ted Lapidus, Yves de Saint Laurent y otros.

También se refirió el Sr. Youssefian a la inauguración del nuevo edificio del Colegio Melkonian, así como a la reunión de Presidentes de UGAB que, con ese motivo se realizó en Chipre, de la que surgieron conclusiones muy provechosas para el futuro de Parecordzagán.

Tuvo palabras de sentido reconocimiento para su encuentro con el Vehapar y, como un signo de la normalización y optimismo de la vida en Armenia, señaló que, en un día domingo, se bendijeron en la Catedral de San Etchmiadzin nada menos que 26 casamientos.

Expresó, asimismo, que es propósito de UGAB mundial poner énfasis en la reconstrucción de Armenia, realizando inversiones que permitan ayudar económicamente a la Madre Patria.

También se refirió al Congreso del Movimiento Nacional Armenio, en el que participó y del que damos cuenta en otro lugar.

Asistieron a esta disertación miembros del Consejo Directivo de UGAB, profesores del Instituto Educativo Marie Manoogian, padres de alumnos e invitados especiales.

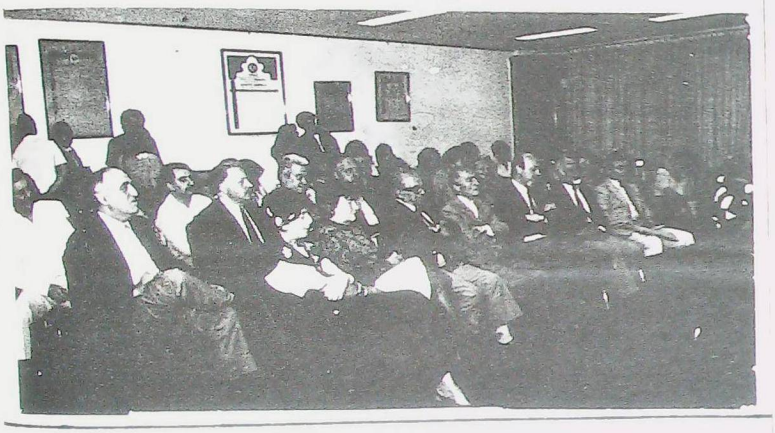

Se estrena el Réquiem de Alexander Harutiunian

Cada presentación del Coro "Shnorhalí" de la Unión General Armenia de Beneficencia, es la entrega de un trabajo conciente y con objetivos claros de constante superación.

Esta vez, y en recordación de las víctimas del terremoto que el 7 de diciembre de 1988 sacudió a Armenia, el Coro "Shnorhalí" ofrecerá un concierto litúrgico en la Iglesia Apostólica Armenia San Jorge.

Allí se interpretarán obras de Gomidás, Sarkisian, Mehanedjian, Shnorhalí, Arcadelt, Athos Palma, y se escuchará por primera vez en nuestro medio el **Requiem** del compositor Alexander Harutiunian, el cual está basado en el himno (sharagan) de la liturgia armenia "¡Oh Señor tén compasión de las almas de nuestros difuntos!" (Keta Der).

El concierto, que ha sido organizado por la Iglesia Apostólica San Jorge y el Colegio Armenio de Vicente López, se realizará el jueves 7 de diciembre, a las 21.30, en Arenales 1631, Vicente López.

Se invita a toda la comunidad a participar en este homenaje, consustanciándose así con el sentir del pueblo armenio.

Un mes para ver la obra de Tucmanian

Los aficionados a disfrutar de la buena fotografía tendrán oportunidad de hacerlo en la XIV muestra (2ª Retrospectiva) que, bajo el título "Un Argentino en New York (1956-1958)", Jack Tucmanian inaugurará el 28 del corriente, en el Centro Lincoln, Florida 935.

Allí, del 29 de noviembre al 29 de diciembre, de lunes a viernes de 10 a 18,45, podrá gozarse del arte de la fotografía.

Digamos que para realizar esta exposición, Tucmanian recibió especial invitación del Sr. Roberto Cagnoli, director del Centro Lincoln (U.S.I.S.), del Servicio Cultural de la Embajada de los Estados Unidos de Norteamérica. Asimismo, las obras expuestas fueron seleccionadas entre las 3500 que integran el repositorio personal del autor, y que la mayoría de ellas fueron tomadas hace ya 32 años en la ciudad de los rascacielos.

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 771-6500

Acto de Fin de Cursos

Instituto Marie Manoogian

Sección Jardín de Infantes

"Srpuhí Ekshian"

Sección Primaria

"Berdjuhí Emirian"

Sección Secundaria

"Dorys Tchinnosian"

Auditorio de la Misericordia

Virrey Loreto y Cabildo

Sábado 2 de Diciembre, 14,30 Hs.

Extraordinario

PIC-NIC FAMILIAR

Domingo 3 de Diciembre

ASADO CAMPESTRE

Juegos - Competencias - Pileta

Fútbol

Reservas: 773-2820

TEMPORADA EN ALDEBARAN

DICIEMBRE - MARZO

RESERVE SUS ABONOS: 773-2820

Cena de los Viernes

Promoción 1990

Los padres y madres de alumnos de esta promoción del Instituto Marie Manoogian, han tomado a su cargo las tradicionales *"Cenas de los Viernes"*, con la coordinación del conocido gourmet Nubar Barssamian.

Se invita a todos cuantos quieran disfrutar de los más deliciosos platos armenios.

Asesoría técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales

ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA

Bme. Mitre 777 7° B. Capital

TE. 49-1942/1886

LAMAS

Quién es Quién

Abel Aganbeguian

Este ilustre compatriota, principal consejero económico de Mijail Gorbachov, y, a la vez, Presidente de la Comisión sobre Reformas Económicas del Parlamento de la URSS, nos visitará en los primeros días del mes de diciembre, dictando conferencias en círculos de la economía nacional, a invitación de FLACSO (Facultad Latinoamericana de Ciencias Sociales) y la Fundación Mediterránea, y, naturalmente, entrará en contacto con la comunidad armenia de Buenos Aires.

Abel Aganbeguian ha nacido en Tiflis, capital de Georgia, en 1932. Su abuelo, comerciante en algodón, de Erzeroum, después de vivir en Bakú se traslada a Tiflis, donde nació también su madre en 1910.

Su padre fue redactor de un diario revolucionario clandestino en Hungría; su madre trabaja en una fábrica de tabaco y estudia idiomas extranjeros.

En la foto se ve a Aganbeguian (der.), junto a Alex Manoogian y su hijo Richard, en su reciente visita a los Estados Unidos.

En 1940 la familia Aganbeguian se instala en Moscú; el padre de Abel desaparece en el frente de guerra y su madre, casada en segundas nupcias con un oficial ruso, entra en Berlín con el ejército soviético, como intérprete. Durante la guerra Abel es enviado junto con otros huérfanos a Alma Ata y, al finalizar la misma, se une con su madre en Berlín donde viven por más de 3 años.

De regreso a Moscú, Aganbeguian recibe su diploma de Doctor en Ciencias Económicas y es invitado a dirigir el Departamento de Licenciados en Economía, en Siberia. Abel se destaca por su especialización en Matemáticas, y sus ideas sobre demandas y reservas son advertidas por Mijail Gorbachov, quien en 1985 lo nombra su consejero económico. Se lo considera como uno de los cerebros de la Perestroika.

Actualmente Abel Aganbeguian es el Rector de la Academia Nacional de Economía del Consejo de Ministros de la URSS; casado con una sicóloga rusa, tiene una hija casada que le ha dado un nieto, y un hijo de 18 años. Su biografía explica por gravitación propia su alejamiento del ambiente armenio, sin embargo él regresa a su comunidad tratando de organizar la economía nacional.

En la reorganización de la economía de Armenia, Abel Aganbeguian hace estas propuestas:

a) Transformar el Aeropuerto de Ereván en un aeropuerto internacional.

b) Alentar a los bancos extranjeros para abrir sucursales en Armenia.

c) Crear y fortalecer la industria del turismo.

d) Preparar cuadros de jóvenes comerciantes.

e) Crear sociedades comerciales mixtas.

Abel Aganbeguian ha organizado dos seminarios internacionales de comercio en Erevan, y propone también el envío de un centenar de economistas para perfeccionarse en occidente.

Este es el primer viaje de Abel Aganbeguian a la Argentina.

¡Bienvenido! Buena y provechosa estadía.

HOY

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

Para las cuatro estaciones
y todas las edades

Lanas "Hetesia"

Armenia al Día

El Embajador de EE.UU. visitó a S.S. Vazken I°

El Embajador de los EE.UU. en la URSS, Sr. Jack Matlock, realizó una visita a Santa Etchmiadzín donde se entrevistó con Su Santidad Vazkén I°, Catolicós de Todos los Armenios.

El Sr. Matlock y su esposa asistieron a la solemne liturgia dominical celebrada en la Catedral de Etchmiadzín, donde la señora del Embajador, especializada en fotografía artística, tomó varias fotografías del Patriarca así como de la Catedral.

Durante una conversación mantenida posteriormente, Su Santidad resaltó el hecho de que durante sus visitas a los EE.UU. pudo comprobar la bondad del pueblo americano hacia el pueblo armenio.

"Agradecemos al pueblo y al gobierno de los EE.UU. su ayuda en las horas de dura prueba que soportó Armenia en diciembre pasado", subrayó el Catolicós.

Los huéspedes también visitaron el Monumento construído en el parque erevanés de Dzidzernagapert, en homenaje a las víctimas del Genocidio.

Terminará la emigración?

La emigración de la población rural a las ciudades, que durante los últimos años hizo crísis en Armenia, parece estar llegando a su fin. Samuel Bznuní, de 45 años y vecino de la aldea Berdaván, que se había trasladado con su familia a Ereván, es uno de los muchos que están retornando a sus aldeas natales. A todos ellos la hacienda colectiva local les asegura vivienda, trabajo y estudio para sus hijos.

"Hemos regresado porque no vemos mucha diferencia entre esta aldea y la ciudad donde estuvimos viviendo. Aquí cambió todo muy positivamente".

Exito internacional del Coro armenio

El Coro de Cámara de Erevan acaba de ser galardonado con el título de Laureado, en el concurso internacional de coros realizado en Gorazi (Italia).

Participaron de este concurso conjuntos corales representativos de 20 países. Y cabe destacar que el coro armenio ya realizó exitosas giras en Polonia, Hungría y Yugoslavia. En Italia actuó anteriormente en la Isla de San Lázaro, en la que tiene su asiento la congregación de Monjes armenios Mekhitaristas. Asimismo, hace poco tiempo participó de un concierto benéfico junto al coro masculino de la sociedad musical italiana Seghizi, cuya recaudación fue transferida al fondo de ayuda a los damnificados por el terremoto.

Exposición de dibujos norteamericanos en Erevan

Se presentó en Erevan la exposición denominada "Child to Child" (Niño al niño), en la que se exhibieron 50 dibujos y acuarelas obras de pintores jóvenes de ciudades del estado de Oregon (USA).

Resulta interesante conocer cómo se gestó esta exposición. En diciembre pasado, cuando se conoció en Oregon la tragedia armenia, Katy Kennedy, de la ciudad de Portland, de sólo 7 años de edad dibujó el cuadro "La Sonrisa", en el quiso expresar a sus hermanos armenios los sentimientos de amistad, compasión, preocupación y el deseo de ayudarlos en aquel momento trágico. Entonces, el corresponsal de un periódico de Portland, Jonathan Nicholas, escribió un artículo en el cual propuso a los niños seguir el ejemplo de Katy Kennedy.

20.000 jóvenes de Oregon contestaron al llamado del periodista, y a los pocos días el Centro de las Artes de Portland se vió abarrotado con los dibujos. Los especialistas en arte eligieron los mejores para enviarlos a Armenia. Y son precisamente esos los que fueron presentados en la muestra inaugurada. El Centro de Educación Estética para niños y jóvenes donde estos dibujos se exhiben, fue fundado hace 10 años a partir de la primera galería de pintura infantil de Armenia. Conocidos científicos, pedagogos y maestros de la cultura se dedican a la educación de los niños en dicho Centro, así como en todas sus filiales. Son más de 10.000 niños -entre 4 y 16 años- que pintan cuadros y realizan decoraciones, modelan esculturas y realizan proyectos, escriben piezas teatrales y preparan escenificaciones, cantan y bailan en los conjuntos.

Cada año la sala de exposiciones del Centro realiza varias muestras con obras de niños de todos los continentes.

LIGANDO

Esta canción simbolizó la unidad del mundo por sobre los intereses particulares de los estados.
Esa unidad tuvo un objetivo: mitigar el dolor de un pueblo castigado por la injusticia de la naturaleza.
Esperemos que no sean sólo estos hechos catastróficos los que produzcan el acercamiento entre los pueblos.
Por eso creímos necesario dedicarle nuestro primer espacio musical a este tema, y publicarlo en el idioma en que fue creado.

UGAB LIGA DE JOVENES

Por toi Armenie

Tes printemps, fleuriront encore
Tes beaux jours, renaîtront encore
Apres l'hiver, apres l'enfer
Tout se levera a plein de vie
Pour toi Arménie.

Tes saisons chanteront encore
Tes enfants bâtiront plus fort
Apres l'horreur, apres la peur
Dieu soignera ton sol meurtti
Pour toi, Arménie.

Le monde s'est levé
Le monde est avec toi
Pour toi, peuple oublié
Il a ouvert son coeur
Il a tendu ses mains

Même si tu maudis ton sort
Dans tes yeux je peux voir,
Arménie, une lumiere d'espoir
Une flamme, une envie
De prendre ton destin,
entre tes mains.
A bras le corps.
ARMENIE
HAIASTAN...!!!

Letra: **Charles Aznavour**
Música: **Georges Garvarentz**

P.D.: En el próximo número, la versión en castellano.

TUS HIJOS NO SON TUS HIJOS
SON HIJOS E HIJAS DE LA VIDA.
DESEOSA DE SI MISMA.
NO VIENEN DE TI, SINO A TRAVES DE TI
Y AUNQUE ESTEN CONTIGO NO TE PERTENECEN.
PUEDES DARLE TU AMOR.
PERO NO TUS PENSAMIENTOS.
PORQUE ELLOS TIENEN SUS PROPIOS PENSAMIENTOS.
PUEDES ABRIGAR SUS CUERPOS.
PERO NO SUS ALMAS,
PORQUE ELLOS VIVEN EN LA CASA DEL MAÑANA
QUE NO PUEDES VISITAR NI SIQUIERA EN SUEÑOS.
PUEDES ESFORZARTE EN SER COMO ELLOS.
PERO NO PROCURES HECERLOS SEMEJANTES A TI
PORQUE LA VIDA NO RETROCEDE.
NO SE DETIENE EN EL AYER.
TU ERES EL ARCO DEL CUAL TUS HIJOS
COMO FLECHAS VIVAS SERAN LANZADOS.
DEJA QUE LA INCLINACION DE TU MANO DE ARQUERO
SEA PARA ALEGRIA.

KHALIL GIBRAN

FEUDALISMO CONTEMPORANEO

En una sociedad donde existen reglas, conductas que respetar, prioridades a que responder, feudalismos que por lo visto no han podido superar la barrera del tiempo y, al igual que en el siglo XV, siguen existiendo: nombres, apellidos, que inspiran respeto, poder, miedo, impotencia de ver como seres humanos igual que vos o yo, por la sencilla diferencia de orden en que están las letras de su apellido, se consideran especiales; dentro de nuestra colectividad, dentro de la sociedad argentina.

Sólo por un segundo, relajate y mirá desde arriba las instituciones y verás sólo 3, 4 ó 5 personas en cada una de ellas, que son las que toman decisiones, las que te dicen qué hacer dentro de esa institución, a la que le dedicás tiempo, trabajo, más de una vez tu sacrificio, sin pedir nada a cambio, sólo que ella te ame como vos a ella, y no que te lleven por ella como visita; que te hagan trabajar como a su obrero, y que más de una vez te humillen o menosprecien como si fueras un esclavo.

Quizás me equivoque y si es así, perdón; pero creo que si ustedes, señores feudales de las instituciones, nos respetaran como nosotros a ustedes, respetaran a las demás instituciones como nosotros, y tuviéramos algo más que el amor a Armenia, en común, les garantizo que en muy poco tiempo, cualquiera que dijera que es armenio no tendria que pensar en instituciones, en partidos políticos, ni elites, sólo en un corazón, un sentimiento.

Vos, sin importar tu apellido, ni quién seas, sos mi hermano.

Ochup Sabidurian
LICENCIADO EN PSICOARMENIDAD
¡Hasta la semana próxima!

NEW YORK CITY
DIC - 21 / 89
LA FIESTA INOLVIDABLE parte III

FUTBOL DE SALON: PASION DE MULTITUDES

El fútbol de salón es el deporte por excelencia en la UGAB. La participación de nuestros representantes en los campeonatos organizados por la Federación Metropolitana de Fútbol de Salón (FMFS) lleva ya más de una década.

Hacemos constar que la función de nuestros jóvenes no es sólo la de competir y triunfar, sino también la de representar a nuestra comunidad en el orden local y, consiguientemente, cumplir con el objetivo de difundir el nombre armenio en todos los ámbitos.

Al respecto, es menester realizar las siguientes puntualizaciones que, acompañadas de datos, nos hablan a las claras de la popularidad que arrastra este deporte, desde hace varios años:

a) Categorías que compiten en los torneos de la FMFS: Primera, Intermedia, Juveniles, Cadetes, Menores, Infantiles, Pre-Infantiles, Aficionados, lo que hace un total de 150 deportistas federados. **Todos los deportistas que representan a la UGAB son de origen armenio.**

b) Campeonatos metropolitanos obtenidos -período 1976/1989-. (*).

Categorías Juveniles: 1981, 1984, 1985, 1986.

Categoría Intermedia: 1986

Destacamos también los sub-campeonatos obtenidos por la categoría Pre-Infantiles, en los años 1987 y 1988.

c) Cuerpo Técnico. Períodos.

1976/1981: Luis Goya.
1982: Jorge Lupich
1983/1988: Carlos Ramón Gigena.
1989: Alejandro Bernator-Sergio Dveskler.

Sin lugar a dudas, subrayamos la labor del Sr. Carlos Gigena, que arrojó un saldo altamente positivo, no sólo por los títulos sino en el protagonismo futbolístico obtenido. Al desarrollo de un estilo de juego propio para todas las categorías, se le agregó el aporte humano del Sr. Gigena, quien ha dejado un eficaz trabajo de base hoy continuado y perfeccionado por el dúo Bernator-Dveskler.

d) Número de jugadores pertenecientes a la UGAB incorporados a las selecciones de FMFS (competición en campeonatos nacionales): 16.

e) En el marco de las recientes Olimpíadas Mundiales (Navasartian Games 1989) de la UGAB, disputadas en Buenos Aires, el fútbol de salón fue la disciplina que mayor atracción generó. La semifinal (Bs. As. A vs. Bs. As. B) fue presenciada por aproximadamente 1000 personas que desbordaron las instalaciones del Gimnasio Emirian. Y la disputa del partido final (Bs. As. B vs. San Pablo), desarrollada en el Gimnasio Náutico HACOAJ registró una concurrencia record de más de 3000 personas.

Todas estas cifras son más que elocuentes para consignar que el fútbol de salón, en nuestra colectividad y en nuestra Institución, es el deporte con mayor poder de convocatoria. Tanto, que hasta quienes comenzaron jugándolo -hace 20 años- en forma anónima y solitaria, asisten hoy asombrados al espectáculo de una disciplina que se manifiesta como lo que realmente es: **pasión de multitudes.**

DEPTO. DE DEPORTES
LIGA DE JOVENES

(*) Se mencionan únicamente los primeros y segundos puestos, obtenidos en los campeonatos de la FMFS.
(**) Todos los datos corresponden al INPDEC (Instituto Parecordzaganiano de Estadísticas y Censos.)

Հանդիպում Դր. Յովսէփ Եուսէֆեանի հետ

Նկարին մէջ. ձախին՝ Հ.Բ.Ը. Միութեան Կեդրոնական Վարչութեան անդամ Դրն. Յովսէփ Եուսէֆեան, աջին՝ տեղւոյս Միութեան ատենապետը՝ Դրն. Վահրամ Հայրապետեան:

Նոյեմբերի գիշեր Հ.Բ.Ը. Միութեան ընդունելութեան սրահին մէջ պաշտօնով կատարուած ճանապարհորդութիւններուն մասին զրոյց ունեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան Կեդրոնական Վարչութեան անդամ Դր. Յովսէփ Եուսէֆեան, ընտրանի հետաքրքիր հասարակութեան մը դիմաց:

Ան այցելեց նախ Կիպրոս –Մելգոնեան Կրթական Հաստատութեան Համալիրին բացման առիթով– ուր տեղի ունեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան ատենապետներու ընդհանուր ժողով, որուն նպատակն է եղած քննարկման ենթարկել Միութեան քաղաքական գործելակերպն ու ծրագրային աշխատանքը, Հայրենիքին հետ աղերսուած՝ յատկապէս: Այս առիթով ան յայտնեց թէ՝ ընդհանրապէս չեշտըւեցաւ Հայրենիքին ազատ գօտի դառնալուն մասին, տնտեսական առումով, որպէսզի առեւտրական ներդրումներ կատարուին: Այս առթիւ Դր. Եուսէֆեան յիշեց Ռուբէն Թերզեանի կողմէ արդէն իսկ գործել սկսած խաղալիքներու փաբրիքան:

Ինչ որ մեզ չափազանց գոհացուց եղաւ այն լրատուութիւնը թէ՝ Հ.Բ.Ը. Միութիւնը իբրեւ խաղաղ կեցութեան առաջապահ, համազգային քաղաքական կազմակերպութիւն իր սեփական տպարանն ու թերթը պիտի ունենայ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան մէջ:

Դր. Յովսէփ Եուսէֆեան, հակառակ նիւթերու բազմազանութեան, պատմողի անսեթեւեթ լեզուով, մի առ մի նկատի ունեցաւ ներկայիս հայութիւնը յուզող բոլոր նիւթերը, որոնց կարգին յիշեց՝ Հայրենիք այցելութեանը առթիւ՝ տեսակցութիւնը Վեհափառ Հայրապետին հետ:

Արցախեան հարցը եւ նորաստեղծ Հայոց Համազգային Շարժումը նոր դիմագիծ տուած է հայրենի ժողովուրդին, ըսաւ ան: Ժողովուրդը բնականօրէն կ'աշխատի, կը ստեղծագործէ, կը կառուցանէ, կը հասնի իր աղէտեալներու կարիքներուն, եւ ինչ որ էականն է, աւելցուց յարգելի դասախօսը, երբեք զգալի չէ թէ՝ պարենաւորման եւ թէ՝ այլ կարիքներու պակասը, յատկապէս քաղաքամայր Երեւանի մէջ, ուր կեանքը կ'եռեւեփի, եւ շատ աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն փոխադրական միջոցները, –օմնիպուս, ինքնաշարժ եւլն.– քան քանի մը տարի առաջ: Հայ իգական սեռը, լաւ ծանօթ է նորաձեւութեան եւ խիստ ճաշակաւոր կը հագուի:

Անդրադառնալով Հ.Բ.Ը. Միութեան այժմու նախագահուհիին՝ Տիկ. Լուիզ Մանուկեան Սիմոնին, ունի բոլոր բարեմասնութիւնները, շեշտեց, մեր այնքան սիրելի Ալեք Մանուկեանին, անշուշտ տարիքի բերումով յարաշարժ եւ նորարար, իր աշխատանքային կերպին մէջ:

Դր. Յովսէփ Եուսէֆեան, որպէսզի բոլորին հասկնալի դառնայ, խօսեցաւ սպաներէն, բայց ատեն ատեն շեղումներ ունեցաւ եւ հայերէնով եւս համեմեց իր զրոյցը, որուն խանդավառութեամբ հետեւեցան ներկաները:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

Թուրքիա - Նախիջեւան սահմանադուռը բացուած նոր համաձայնութեամբ

Թուրքիոյ ու Խորհրդային Միութեան միջեւ կնքուեցաւ համաձայնութիւն մը, որուն զանազան տրամադրութիւններուն կարգին, որոշուած է երկու նոր սահմանադռներ բանալ Թուրքիոյ ու Խորհրդային Միութեան միջեւ: Դռներէն մէկը պիտի բացուի Ախուրեանի վրայով՝ դէպի Հայաստան, Էջմիածինի ճամբուն կապուելով: Իսկ երկրորդ սահմանադուռը պիտի բացուի Նախիջեւանի վրայով, ուրեմն Թուրքիան ուղղակի պիտի կապէ Ատրպէյճանի:

156 Երեսփոխաններ կը պահանջեն Արկադի Մանուչարովի ազատ արձակումը

«Արմէնփրէս» կը հաղորդէ, որ Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդի նստաշրջանի բացման օրը, Հայաստանի երեսփոխան Սարը, Գալստեան Միխայիլ Կորպաչովին յանձնած է Արցախի «Կռունկ» Կոմիտէի ղեկավար եւ նորընտիր երեսփոխան Արկադի Մանուշարովի ազատ արձակումը պահանջող դիմում մը, զոր ստորագրած են 156 երեսփոխաններ:

Հայաստանի երեսփոխաններէն Գալինա Ստարովոյտովա փորձած է Արկադի Մանուշարովի երեսփոխանական լիազօրագիրը յանձնել Մանուչարովին, այցելելով անոր բանտախուցը: Բանտի տնօրէնը թոյլ չէ տուած Ստարովոյտովային, որ ան յանձնէ լիազօրագիրը անարդարօրէն բանտարկուած երեսփոխանին:

«Յանձնումը չկայացաւ: Բուտիրկեան բանտի պետը հիւրընկալօրէն ընդունեց մեզ, բայց պատասխանատուութիւն չստանձնեց ինքնուրոյն լուծելու այդ կարգի խնդիրը: Սակայն մեր խնդրանքով մեզ առաջնորդեց դէպի այն խուցը, ուր ներկայիս կը պահուի Հայկական ԽՍՀի Գերագոյն Խորհուրդի երեսփոխան Արկադի Մանուչարով: Մենք դիտանցքով նայեցանք եւ մեր խոստումին համաձայն չխօսեցանք Արկադիի հետ: Ա. Մանուչարովը իրեն լաւ կ'զգայ, առողջ է, տեսքը վատ չէ: Բանտախուցին մէջ երեք հոգի են, իրադրութիւն բնական է: Երկուքը նատրակ կը խաղային, իսկ Մանուչարովը հանգիստ կը հետեւէր խաղին եւ կը ծխէր»: Յայտնած է Ստարովոյտովա «Արմէնփրէս»ի թղթակիցին:

Օրերուն գնացքին հետ

Հայրենիքի մէջ տեղի ունեցող իրադարձութիւնները նոր հորիզոններ բանալու կոչուած են: Քիչ ժամանակ առաջ ըսած էինք թէ հայրենի ժողովուրդը իր իսկ սեփական միջոցներով եւ միայն ի՛նք պարտէր կուրծք տալ իր ներքին կեանքին հետ առընչուած հարցերուն լուծման, եւ Սփիւռքը կարող էր միայն բարոյական նեցուկ հանդիսանալ իրեն: Այդ կրկնելու այլեւս հարկ չենք տեսներ, քանի որ այսօր ակնբախ իրականութեան մը հետ դէմ յանդիման կը գտնուինք, ուր ինք նախաձեռնողը կը հանդիսանայ «Հայոց Համազգային Շարժում»ի մը, որ արդէն իսկ պետականօրէն ճանաչման արժանացած է: Այսինքն, Խ. Հայաստանի Կենդգործկոմի Ա. Քարտուղար, Սուրէն Յարութիւնեանի ճանաչման, որ Քրէմլինի կողմէ նշանակուած լիազօր հեղինակութիւն է: Սա, մեզ համար ապահովութեան փաստ մըն է թէ՝ շարժումին –որ ժողովուրդին ձայնն է– եւ պետութեան միջեւ կայ կատարեալ համաձայնութիւն, որուն մասին ատեն մը առաջ չէինք ծածկած մեր տարակոյսը, յայտնելով թէ անհաշտ գոյավիճակ կը դիտէ երկուքին միջեւ:

Կարդալէ եւ բառ առ բառ եւ տառ առ տառ ուսումնասիրելէ յետոյ ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏի 15 Նոյեմբերի համարին մէջ լոյս տեսած «Հայոց Համազգային Շարժման գաղափարական սկզբունքները» գրութիւնը, եկանք այն եզրակացութեան թէ կորպաչովեան յեղափոխութիւնը, իր ամենալայն առումով, թոյլատու մթնոլորտ ստեղծած է Խ. Միութեան տարածքին ապրող ժողովուրդներուն ինքնորոշմանը համար, որը, ըստ երեւոյթին, լենինեան հիմնական քաղաքականութեան ծիրին մէջ կը գտնըւի:

Կորպաչովեան յեղափոխութեան ընդլայնման եւ տարածականութեանը մասին մենք գուցէ շատ քիչ բան գիտենք, որքան հայրենի առաջնորդող տարրերը, որոնք կը փնտռեն ու լոյսի կը բերեն անոր մեր ժողովուրդին եւ Հայրենիքին համար կենսական նշանակութիւն ունեցող կէտերը, կ'աշխատին հաշտեցնել գոյութիւն ունեցող Խ. սահմանադրութեան ոգիին: Քաղաքական այս մեծ յեղաշրջութիւնը երբեք չենթադրեր Միութեան քայքայումը եւ զանոնք բաղկացնող տարրերուն լուծարքի ենթարկելը դրութեան մը, որ եօթանասուն եւ աւելի տարիներու անցեալ մը ունի: Սա, ակնբախօրէն, այդ տարրերուն ինքնավարօրէն ուժեղանալուն եւ անոնցմէ ամէն մէկուն ունեցած շինարարական եւ ըստեղծագործական յատկութիւններուն դրսեւորմանը համար ստեղծուող արտօնութիւն մըն է, ուր, – բնաւ կասկածը չունինք որ – հայ ժողովուրդը պիտի գիտնայ զայն շահագործել եւ զարկ տալ իր ներքին՝ ցարդ ճնշուած յատկապէս տնտեսական խոյանքին:

Հայոց Համազգային Շարժումի կրած ոգին առանձնապէս գովելի է իր համահայկական ձգտումներովը, ուր հայ անհատը, ո՛ր գաղափարաբանութեան պատկանի, կը հրաւիրուի Հայրենիքի շահերուն ծառայելու, կուսակցականութիւնը միջոց ընդունելով միայն:

Նկատելի է իր ծրագրային աշխատանքին մէջ որդեգրած խիզախ բայց շրջահայեաց եւ քաղաքագէտ կեցուածքը, առած քայլերուն մէջ վստահ ըլլալու եւ չսխալելու մտահոգութիւնը, առանց որոնց ան պիտի կորսնցնէր իր ժողովրդականութիւնը, վերապահ շրջանակներէ ներս:

Սփիւռքը հետաքրքրութեամբ կը հետեւի իրադարձութիւններուն, եւ կը սպասէ այն բարեբաստիկ օրուան, ուր կարելի ըլլայ ուղղակի յարաբերիլ Հայրենիքի հետ, ազատ երթուդարձի, եւ առեւտրական ձեռնարկներու բնագաւառներուն մէջ: Անշուշտ, այս ամէնը, կ'ենթադրեն գոնէ հայկական առեւտրական սենեակներու հաստատումը, ու նաեւ, բարեբաստիկ օր մը ռուպլին վերածուած տեսնել միջազգային դրամանիշի:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱԺԷՄԵԱՆ

Հայոց Համազգային Շարժումի Ա. Համագումարին կ'որոշուի ամբողջական ինքնավարութիւն, ո՛չ անջատում

Հայոց համազգային շարժումը, որ իր մէջ կը համախմբէ տասնեակ մը կազմակերպութիւններ, իր առաջին համագումարը սկսաւ Շաբաթ, 4 Նոյեմբերին, Երեւանի մէջ ներկայութեամբ շուրջ հազար պատգամաւորներու եւ հինգ հարիւր հիւրերու, որոնք եկած էին Հայաստանէն ու ներքին եւ արտաքին սփիւռքէն:

Համագումարին յաղթական գաղափարն էր Հայաստանի տնտեսական, ներքին եւ քաղաքական անկախութիւնը, Խորհրդային Միութեան ծիրէն ներս: Անշառաւմի կամ բաժանումի տեսակէտները արծարծողները փոքրամասնութիւն կը կազմէին:

Բացումին ճառ մը արտասանեց Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան Ա. Քարտուղար Սուրէն Յարութիւնեան: Հանրապետութեան Քիւ մէկ դէկավարը յայտնեց Շարժումին հետ միասնաբար աշխատելու իր կամքը, իրագործելու համար ազգային նպատակները: Լոս Անճելըսի Քերքին Թղթակիցին համաձայն, Յարութիւնեան յայտարարած է, որ բոլոր հայերը նոյն հայրենիքը եւ ժառանգութիւնը ունին, հետեւաբար նաեւ կառավարութիւնն եւ կուսակցութիւնը պիտի գործակցին Հայոց համազգային Շարժումին հետ իրենց հասարակաց նպատակին յաղթութեան համար: Ճառախօսը նոյնիսկ ըսած է, թէ դաշնակցական կուսակցութեան հանդէպ պաշտօնական դիրքը պիտի փոխուի:

Տասնիւր կէտերէ բաղկացած ընդհանուր ծրագրի մը շուրջ վիճարկութիւններ սկսած են: Ծրագրին համաձայն, Հայաստան իսկապէս ինքնավար պիտի է դառնայ, նոր հարաբերութիւնը նոր դաշնագիրով պիտի է կապուի Խորհրդային Միութեան հետ, ընտրութիւնները պիտի է ազատ ըլլան, նոյնիսկ հարաքանէով մը ժողովուրդը ինք պիտի որոշէ իր հանրապետութեան ճակատագիրը: Կէտերուն մաս կը կազմեն տնտեսական ազատութիւն, օտար երկիրներու հետ ազատ առեւտուր, միջազգային կազմակերպութիւններու հետ միացում, Հայաստանի խորհրդարանական բացարձակ իրաւասութիւն՝ ներքին օրէնքները մշակելու, հայերէն պետական լեզուի հանգամանքը, Հայց. Եկեղեցւոյ ազատ գործունէութիւնը, Արցախի վերամիացում Հայաստանի:

Ամբողջական անկախութեան հարցին մասին՝ համագումարը համաձայնած է որ ապագայի գերագոյն նպատակն է ատիկա, սակայն քայլ առ քայլ պէտք է ընթանալ: Կարեւորը այժմ քաղաքական եւ տնտեսական գետնի վրայ հիմնական փոփոխութիւններն են: Արցախէն պատգամաւոր մը յայտարարած է, որ հետ ապագայ անկախութեան այս հարցը յստակեալ, այն ատեն պէտք է յառաջանայ մեծ միասնականութիւնը եւ զօրութիւնը»:

UPI Գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ ձայներիզի վրայ լսուած է նաեւ գալիֆորնիաբնակ պարոյր Հայրիկեանի պատգամը՝ ուր կ'ըսուի թէ «մեր ազգին համար իրաւ անկախութեան պէտքը ունինք»:

Պատմաբան Փրոֆ. Ցակոբ Ցակոբեան, որուն ստորագրութեան կը հանդիպինք հայրենի մամուլին մէջ, այս առթիւ յայտարարած է. «Այս ծրագրին մաս կազմող բոլոր նպատակէտերուն պիտի հասնինք՝ ցոյցերով գործադուլներով եւ հաւաքով», եւ թէ Շարժումը պատրաստ է գործակցելու Խորհրդային Միութեան հետ միայն այն ատեն, երբ «Միութեան իղձերը եւ արարքները համապատասխան են ժողովուրդին իղձերուն»: Ցակոբեան աւելցուցած է, որ Շարժումը դեռ իր մէջ չի համախմբեր բոլոր հայ կազմակերպութիւնները, հետեւաբար՝ «Համագումարը չի նշանակեր, որ հայկական բոլոր ուժերը դեռ միացած են, այսուհանդերձ, Միութիւնը մաս կը կազմէ նպատակին, եւ որմէ անբաժան է սփիւռքահայ կազմակերպութիւններու ներառումը:

Ամէն պարագայի Մայքըլ Փարքս («Լոս Անճելըս Թայմզ») կը գրէ որ կիրակի օրուան ժողովին բացայայտ էր նաեւ դարձ մը ի վեր հայերը իրարմէ բաժնող մրցակցութիւնը, երբ պատգամաւորները կը վիճէին նոր Շարժումին սահմանադրութեան մաս կազմող բառերուն, օրէնքներուն եւ ծրագիրներուն շուրջ: Մրցակցութիւն կար նաեւ գիտնալու թէ ո՛վ պիտի ըլլայ Շարժումին ղեկավար ուժը:

Համագումարին անպակաս եղած են պոռտուքը, վէճաղմուկը, իրարանցումը, որոնց մասին ակնարկելով՝ պատգամաւոր մը, օտար թղթակիցին ներողամտութիւնը հայցելու ձեւով ըսած է. «Ինչ որ կը տեսնէք քաղաքագէտներու մանկապարտէզ մըն էր: 70 տարիներ մենք զրկուած էինք մեր մտածումը արտայայտելու եւ մեր որոշումները տալու իրաւունքէն, եւ հիմա բաղաքագէտները կը վարուին որպէս թէ գինեփառ մը մէջ ըլլային»:

Կը սպասուի, որ Հայաստանի յաջորդիկայ 25 Փետրուարի ընտրութիւններուն, հանրապետութեան Գերագոյն Խորհուրդին մէջ մեծամասնութիւն պիտի կազմեն ընդդիմադիր կազմակերպութիւններուն ներկայացուցիչները:

Աբել Աղաճբեկեան մեր մէջ

Հայազգի հռչակաւոր տնտեսագէտ-ակադեմիկոս եւ Խ. Միութեան նախարարաց խորհուրդի ազգային տնտեսութեան կառավարման տնօրէն Աբել Ագանբեկեան պիտի կատարէ Լոտին Ամերիկեան շրջագայութիւն մը, կազմակերպութեամբ «Նովոստի» լրատու գործակալութեան:

Միխայիլ Կորպաչէվի տնտեսական խորհրդականին Արժանթինի այցելութիւնը պիտի տեւէ յառաջիկայ Դեկտեմբեր 8էն մինչեւ 18: Ան հրաւիրած է Արժանթինահայ Մշակութային Միութեան, «Մեսրոպեան» հիմնադրութեան ու լատին ամերիկեան ընկերքանական կաճառին (FLACSO) կողմէ:

Ականատես հիւրին ժամանակացոյցը խիտ խճողուած է. Ան պիտի ունենայ բազմաթիւ հանդիպումներ Արժանթինի տնտեսութեան այլեւայլ մարզերու անձնաւորութիւններ եւ պիտի տայ դասախօսութիւններ.

Համագաղութային ընդունելութիւն-ճաշկերոյթ մը կազմակերպուած է ի պատիւ յարգելի հիւրին, մասնակցութեամբ գաղութիս բոլոր կազմակերպութիւններուն ու միութիւններուն, որ տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ, 9 Դեկտեմբերի ժամը 20,30-ին, Հ.Ռ.Ը. Միութեան կեդրոնին մէջ. (ARMENIA 1322).

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ԶՈՀ ՄԵՐ ՀԱՐԱՉԱՏՆԵՐՈՒՆ

Ա. Տարելից՝ **7 Դեկտ. 1988 - 7 Դեկտ. 1989**

Կը կազմակերպէ

Վ. ԼՈՓԵՍԻ Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Տեղի կ'ունենայ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ մէջ, Հինգշաբթի, 7 Դեկտ. 1989ին, ժամը ճիշդ 21.30ին.

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան
«ՇՆՈՐՀԱԼԻ» Երգչախումբը
պիտի կատարէ
առաջին անգամ ըլլալով գաղութիս մէջ՝
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆի REQUIEM-ը
նաեւ միջնադարեան տաղեր ու շարականներ,
Եւ հատուածներ ԽՈՐԷՆԵԱՆ պատարագէն:

Կը հրաւիրենք Ձեզ, Սիրելի՛ հայրենակիցներ, ներկայ ըլլալու ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ այս հաւաքոյթին եւ յարգանքով խոնարհելու երկրաշարժին զոհ մեր հարազատներու յիշատակին առջեւ:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Վ. ԼՈՓԵՍԻ ՀԱՅՑՈՑ

Թուրկուտ Էօզալ նախագահ ընտրուած

Թուրքիոյ վարչապետ Թուրկուտ Էօզալ երեքշաբթի, 31 Հոկտեմբերին, երկրին նախագահ ընտրուեցաւ 263 երեսփոխաններու ձայներով, որոնք կը պատկանին իր «Անավարան» (Մայր Հայրենիք» կուսակցութեան: Ժողովէն բացակայ էին ընդդիմադիր 155 երեսփոխաններ: Իր կուսակցութենէն երկրորդ թեկնածուն ստացաւ 14 ձայն:

Էօզալ կրցաւ նախագահական աթոռին տիրանալ երրորդ ընտրութեան, երբ առաջին երկու ընտրութիւններուն չյաջողեցաւ ապահովել 300 ձայներու անհրաժեշտ երկու երրորդը:

62ամեայ Թուրկուտ Էօզալ Թուրքիոյ առաջին քաղաքային նախագահն է 1960էն ի վեր, եւ առաջին վարչապետը՝ որ բարձրացաւ այդ պաշտօնին:

Նախագահ Ենվէրի պաշտօնավարութեան շրջանը կ'աւարտի 9 Նոյեմբերին:

ՔԱՌԱՍՈՒՆՔ

Կիրակի, 17 Դեկտեմբերին, յաւարտ Սուրբ Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Ցաճարին մէջ, մեր սիրելի ամուսնոյն եւ հօր՝

ՑԱԿՈԲ (ԺԱԳ) ՊՕՂՈՍԵԱՆի

մահուան քառասունքին առթիւ:

Զայն կը ծանուցանենք ի գիտութիւն հանգուցեալին յիշատակը յարգող մեր ազգականներուն եւ բարեկամներուն:

ՏԻԿԻՆԸ ԵՒ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ

Հայ ճարտարապետութիւնը եւ անոր միջազգային կարեւորութիւնը

Հայ մշակոյթի բոլոր բաղադրամասերուն մէջ ամէնէն առելի միջազգային կարեւորութիւն ունի հայ ճարտարապետութիւնը: Հայ ճարտարապետութիւնը քարէ բանաստեղծութիւն մըն է կամ բանաստեղծութիւն դրոշմուած քարի վրայ:

Կը յիշեմ որ մեր օրերու նշանաւոր ճարտարապետ Միհայէլ Մազմանեանը կ'ըսէր. «Կառուցելու ոգին այնքա՞ն հարազատ է հայուն որ իր դժբախտութիւնը ողբալու ատեն ինքզինք կը համեմատէ աւերակի հետ»: Որպէս օրինակ՝

«Սիրտս նման է էն փլած տաներ,
Կոտրեր գերաններ,
խախտեր է սներ (սիւներ)»

(«Անտունի» երգը):

Պատմական Հայաստանը յուշարձաններով զարդարուած քանգարան մը եղած է բաց երկինքի տակ: Իսկ ներկայ Հայաստանի մասին (որը ընդամէնը մէկ պատառն է պատմական Հայաստանի) Թորոս Թորամանեան մեծ ճարտարապետը կ'ըսէ. «Ես բաւական չէի նոյնիսկ ներկայ Հայաստանի հողի վրայ ցրուած ամբողջ հին յուշարձանները հետազօտելու եւ անոնց ճարտարապետութիւնը ուսումնասիրելու» («Հայկական ճարտարապետութիւն», էջ 53): Ներկայ Հայաստանի տարածքին վրայ կան շուրջ 3·000 պատմական յուշարձաններ: Իսկ որքա՞ն յուշարձաններ կան Արցախի տարածքին վրայ, Նախիջեւանի եւ Նոր Նախիջեւանի (Տոնի Ռոսթով) տարածքին վրայ, Արեւմտահայաստանի տարածքին վրայ:

Հայ ճարտարապետութեան մասին առաջին վկայութիւնները կու տան մեր պատմիչները: Անոնք անոնց սերով ու երախտագիտութեամբ կը յիշեն մեր շինարար թագաւորներն ու իշխանները, հոգեւորականները: Բացառիկ մնոյշ մըն է մեր պատմիչ՝ Մովսէս Խորենացիի վկայութիւնը Երուանդակերտ մայրաքաղաքի կառուցման մասին, որ շինուած է մարդու դէմքի նմանութեամբ, թերեւս միակը աշխարհի ճարտարապետութեան մէջ. «Ինձի համար հաճելի է պատմել նաեւ գեղեցիկ Երուանդակերտ դաստակերտի մասին, զոր նոյն Երուանդը կառուցեց գեղեցիկ եւ չքնաղ յօրինուածքներով, որովհետեւ մեծ հովիտին միջին մասը կը լեցնէ բնակչութեամբ եւ պայծառ շինութիւններով՝ *յուսաւոր ինչպէս աչքի լրիքը*: Իսկ բնակչութեան շուրջը կը ստեղծէ ծաղկանոցներ եւ բուրաստաններ՝ ինչպէս *լրի շուրջը աչքի միւս բոլորակը*: Իսկ այգիներու բազմութիւնը կը նմանէր *խիտ արտեւանունքի գեղեցիկ գիծին*, որուն հիւսիսային կամարածեւ դիրքը իսկապէս կը համեմատուէր *գեղեցիկ կոյսերու յօնքերուն հետ*: Իսկ Հարաւային կողմէ՝ հարթ դաշտերը նման էին *ծնօտներու գեղեցիկ ողորկութեան*: Գետն ալ իր երկու ափերու բարձրութիւններով կը նմանէր *բերանի մը՝ իր երկու շրթունքներով*»:

Մեծատաղանդ ճարտարապետ Թորոս Թորամանեանը հայ 2·000-ամեայ ճարտարապետութիւնը կը բաժանէ 4 շրջաններու.

ա) Առաջին շրջանը կ'երկարի հին տուեալներէն մինչեւ 6-րդ դար: Այս շրջանի կանգուն վկաներն են Գառնիի հեթանոսական տաճարը, Էջմիածնի Մայր Տաճարը (դարերու ընթացքին վերակառուցուած): Տեկորի տաճարը (Արեւմտահայաստան) եւ այլն: Ի դէպ, ամբողջ Խորհրդային Միութեան տարածքին վրայ եզակի է Գառնիի հեթանոսական տաճարը՝ հայկական ճարտարապետութեան յատուկ մանրամասնութիւններով: Այսօր գայն կարելի է տեսնել իր սկզբնական ձեւի մէջ:

բ) Հայ ճարտարապետութեան Ոսկեդարը 7-րդ դարն է: Ինչ որ է 5-րդ դարը մեր մատենագրութեան համար, նոյնն է 7-րդ դարը մեր ճարտարապետութեան համար: Այս շրջանին կը կառուցուին հայ ճարտարապետութեան գլուխ-գործոցները՝ Մաստարայի եկեղեցին, Օձունը, Դայիանէն, Հոռիփսիմէն եւ յատկապէս՝ Զուարթնոցը: Բարեբախտաբար բոլորն ալ ներկայ Հայաստանի մէջ: Թորոս Թորամանեանը, Զուարթնոցը համեմատելով Սուրբ Սոֆիայի (Կ. Պոլիս) տաճարին հետ, կ'ըսէ. «Ս. Սոֆիայի կանգնումէն դար մը յետոյ Հայաստանի սիրտին վրայ կանգնուեր է Զուարթնոց եկեղեցի մը, որուն հանճարեղ կազմութիւնը դարձեալ կոչուած է ընդմիշտ զարմացնելու արուեստագիտական աշխարհը» (անդ· էջ 73): Ծրագրուած է այս գլուխ-գործոցն ալ վերակառուցել:

Մովսէս Կաղանկատուացի պատմիչը կը վկայէ որ Բիւզանդիոյ Կոստանդիանոս կայսրը (որ նուիրապէս օգնած էր Զուարթնոցի կառուցումին) Զուարթնոցի օծումին ներկայ գտնուելով, հիացած՝ Բիւզանդիա կը հրաւիրէ հայ ճարտարապետներն ու շինարարները կայսերական գործին մէջ նոր Զուարթնոց մը կառուցելու համար, ըստ երեւոյթին, գերազանց համ Սուրբ Սոֆիայի տաճարը: Բայց ծրագիրը կը խափանուի կայսեր վերահաս մահուան պատճառով:

Թէ իր ատենին ի՛նչ սքանչելագործութիւն էր Զուարթնոցի տաճարը, այդ մասին կարելի է դատել մեր օրերու հետեւեալ երեւոյթէն. երբ Թորոս Թորամանեան իր տաղանդի ուժով եւ չափագրութիւններով վերականգնեց Զուարթնոցի տաճարը, մասնագէտները թերահաւատ գտնուեցան՝ չհաւատալով որ այդչա՞փ հոյչէն եղած է կառոյցը: Սակայն յետագային հաստատուեցաւ որ Թորոս Թորամանեանը ճիշդ էր: Մօտ երկու տասնամեակ առաջ Փարիզի մէջ 13-րդ դարու եկեղեցիի մը որմնամանդակներու դարաւոր փոշին մաքրելու ատեն մէջտեղ ելաւ Զուարթնոցի *քանդակը*՝ Զրհեղեղի տեսարանով: Ուրոպայի ճանապարհորդներ միշտ ալ եկած են Հայաստան: Իսկ Զրհեղեղի տեսարանը պարզ է· չէ՞ որ Նոյեան Տապանը Արարատի վրայ էր···

Նոր հետազօտութիւններն ու չափագրումները հաստատեցին Թորամանեանի ըսածը· Զուարթնոցի գրքէ կրկնօրինակումներն են Անիի Գագկաշէն Ս· Գրիգոր եւ Բանայի եկեղեցիները: Թ. Թորամանեանի կարծիքով՝ Զուարթնոցի հետեւողութեամբ կառուցուած է «հայ ճարտարապետութեան գոհարներէն մէկը»՝ Անիի մէջ Հովիւի եկեղեցին:

Անցեալին ընդունուած էր եկեղեցիներուն ճարտարապետութեան կրկնութիւնը: Փոքր Հոռիփսիմէ մը ունինք Սիսաւանի մէջ:

Այս ամէնը նկատի ունենալով՝ Թ. Թորամանեան կ'ըսէ· «Հայաստանը, որ Բիւզանդիոյ 64 նահանգներէն մէկն էր միայն ··· եթէ ոչ ծաւալով կամ բանակով, այնուամենայնիւ ունի բարձր կանգնեցուածքով որոշ կէտերու մէջ՝ հակառակ իր փոքրութեան եւ տնտեսական համեստ վիճակին» (անդ, էջ 48):

Գ) Հռոմէացիները կը սիրէին ըսել· «Գիտութիւնը եւ արուեստները կը ծաղկին խաղաղութեան մէջ»: 10-րդ դարուն նորէն ծաղկում կ'ապրի հայ ճարտարապետութիւնը: Ճատկապէս կը կառուցապատուին Շիրակը, Անին եւ Վասպուրականը: 10-11-րդ դարերը հայ ճարտարապետութեան 3-րդ շրջանը կը ներկայացնեն: Այս շրջանի առանձնայատկութիւնն այն է որ կը կերտուին աշխարհիկ կառոյցներ: Թովմա Արծրունի պատմիչը մանրամասնօրէն կը նկարագրէ Գագիկ Արծրունի թագաւորի կառուցած նաւահանգիստը Վանայ Ծովու ափին: Թորոս Թորամանեան, որ վանեցի է, կը վկայէ որ այսօր ալ ջուրին մէջ 3-4 մեթր խորութեան մէջ կարելի է տեսնել նաւահանգիստի մնացորդները:

Թովմա Արծրունի պատմիչը գմայլանքով կը նկարագրէ Գագիկ Արծրունիի կառուցած պալատը· «Ամրոցի գագաթը ծովահայեաց է եւ չափազանց վայելուչ: Երբ ծովը կ'ալեկոծի հողմերէ յուզուած, անոր ծաղկածաւ ալիքները գեղեցիկ, ըզմայլիչ կ'երեւին: Իսկ երբ ծովը խաղաղ է, ամէնուն աչքը կը գրաւէ դիտելու իր ծաւալումը: Այդ պատճառով ալ արքան ձեռնարկեց անոր մէջ շինելու պատկերակերպ ու պէսպէս զարդերով զարդարուած հրաշալի ապարանքներ, սենեակներ ու փողոցներ: Գարապեց նաեւ ծովու կողմը զօրաւոր վէմերով՝ անոնց հիմերը դնելով մեծ խորութեան մէջ: Իսկ պարիսպէն վեր, ծովու դիմաց կառուցեց ճեմասրահ մը ոսկեզարդ ու բազմագոյն ներկերով պաճուճուած, արեգակնահաւաք ճառագայթաձեւ՝ իր եւ իրեն արժանիներու աչքի խտղտանքի եւ սիրտի բերկրութեան համար»:

Պատմիչը մեզի աւանդած է նաեւ վասպուրականի հանճարեղ ճարտարապետին անունը՝ Մանուէլ· «Ճարտարապետ արուեստին էր Մանուէլը··· այր լի իմաստութեամբ եւ զօրաւոր ի գործս իւր»:

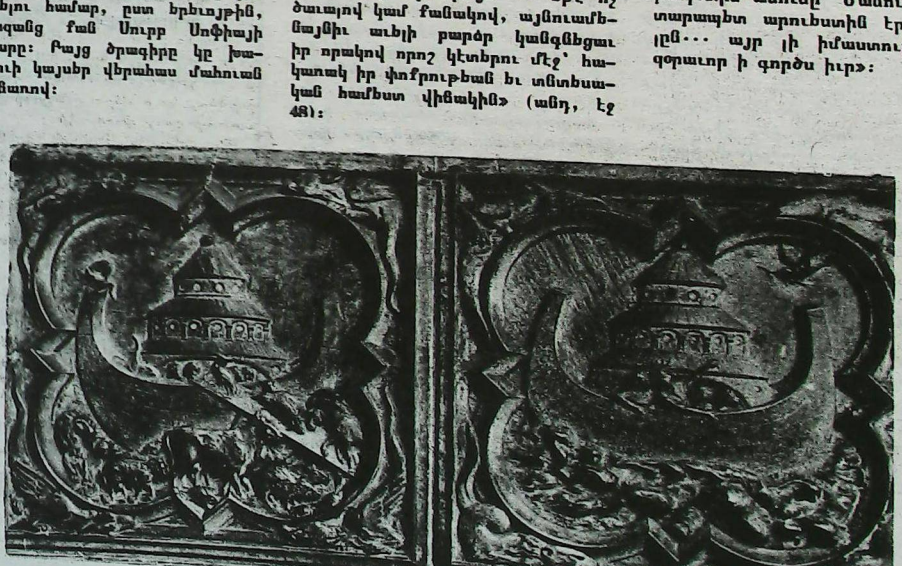

13-րդ դարու եկեղեցի մը Փարիզի մէջ: Որմնամանդակը կը պատկերէ Զրհեղեղի տեսարանը Զուարթնոց տաճարի նմանողութեամբ եկեղեցիի մը մանրակերտով: Հայ մամուլի մէջ նկարը կը հրապարակուի առաջին անգամ: Եթէ այս նկարը ճարտարապետներուն ծանօթ ըլլար կէս դար առաջ, Թորոս Թորամանեանի չափագրած Զուարթնոցի մանրակերտը վէմերու տեղի պիտի չտար:

(ՇԱՐ.Ը 9-ՐԴ ԷՋ)

Հայ ճարտարապետութիւնը...

(ՇԱՐ. 8-ՐԴ ԷՋԷՆ)

Իսկ Անիի ճարտարապետ էր Տըրթոր: Մոտեմանս Ասողիկ պատմիչը կը վկայէ որ մեր Տրդատ Ճարտարապետը 989-ին Գուխս հրավիրուած վերակառուցելու Սուրբ Սոֆիան հանդուած գմբէթը: Կառուցուած հայ ճարտարապետը եւ ուղիղ 10 տարիէ աւելի կանգնած է անոր տուած գմբէթը: Հազա՞ր ափսոս ցնծագային *մինարէներով* շրջապատուած Սուրբ Սոֆիան: Բիւզանդիան իր անհետացուս խարաբաւնութեամբ պատճառ դարձաւ կիսաւեր թագաւորութեան կործանման (1375): Շուտով կործանեցաւ նաեւ իննէ (1453): Տրդատ ճարտարապետը կառուցեց Անիի Կաթողիկէն, որ կանգնած է մինչեւ այսօր: Անոր նմանողութեամբ շինուած է Բիւզանդիական Սուրբ Փրկիչ եկեղեցին, որ անցեալ տարուայ Դեկտեմբեր 7-ին Մեծ Երկրաշարժի հետեւանքով աւերակոյտի վերածուեցաւ...

Տրդատը կառուցեց Անին: Հանճարեղ Ն. Մառի գնահատութեամբ «Անիի կովկասի թագին վրայ եղող աղեղէն մեծ մարգարիտն է»:

Դ) 12-14-րդ դարերը հայ ճարտարապետութեան 4-րդ շրջանը կը ներկայացնեն: Այս շրջանի ճարտարապետական կոթողներէն են՝ Սանահինի ու Հաղպատը, Հառիճավանքը, Սաղմոսավանքը, Դոշավանքը, Հաղարծինը, Կեչառիսը, Մարմաշէնը եւ այլն (բոլորն ալ ներկայ Հայաստանի մէջ):

Այս շրջանի գլուխ-գործոցներէն է Գեղարդի վիմափոր տաճարը կամ Այրիվանքը (այր «քարայր» բառէն). Աշխարհիկ կառոյցներէն են՝ Սանահինի կամուրջը, «Սելիմի Քարաւանսարան» եւ հոչակաւոր Ամբերդ ամրոցը:

Եթէ Տրդատ ճարտարապետը Սուրբ Սոֆիայի գմբէթը վերականգնից, ապա Թ. Թորամանեանի կարծիքով Ռոմանոս Բուրբէա տ'Արճեշի գլուխ-գործոցի կառուցման կրնայ մասնակցած ըլլալ Մանուէլ ճարտարապետը: Ահա թէ ինչպէս. Ստեփանոս Ասողիկ պատմիչը կը վկայէ որ սելճուքներու արշաւանքի հետեւանքով հայոց Սեւեծերիմ Արծրունի թագաւորը 1021-ին իր բազմահազար հպատակներով կը գաղթէ Բիւզանդիա՝ Վասիլ կայսեր հովանաւորութեան ապաւինելով: Իր հետը պիտի ըլլար նաեւ Մանուէլ ճարտարապետը: Իսկ յայտնի է որ Բուրբէա տ'Արճեշին ըստ աւանդութեան կառուցած է *Մանդ* անունով ճարտարապետ մը: Թ. Թորամանեան կը գրէ, որ Մանդ *հեռաւոր յոյշ մըն է հայազգի նոյն Մանուէլ ճարտարապետի մասին»:*

Միւս կողմէ՝ ճարտարապետութեան պատմութեան մեծ տեսաբան Ֆրանսացի գիտնական Շուազին նըշելով *մեր ազգի Տանուշի հովիտին մէջ հայ ճարտարապետութեան ազդեցութեան մասին*, մասնաւորապէս կը ծանրանայ ռոմանական Բուրբէա տ'Արճեշիի *հայկական ճարտարապետական ոճի խառնուրդի հարցին վրայ:* Բազմաթիւ են օտար ճարտարապետներ, որոնք արտայայտուած են հայ ճարտարապետութեան մասին: Ֆրանսացի ճարտարապետ Թէխուէնէ մի քանի ամիս Հայաստանի մէջ շրջելէ ետք ի լուր աշխարհի յայտարարեց որ *«պայտաձեւ աղեղները (fer a cheval) հայ ճարտարապետութեան սեփականութիւնն են»:*

Իսկ Ֆրանսացի ճարտարապետ Շուազի գծեց այն ճամբան, որմէ ընթանալով հայ ճարտարապետութիւնը ազդած է եւրոպական ճարտարապետութեան վրայ. «Ծովը Ասիայով, Սեւ Ովկուն ափերով՝ Տանուպի վրայով հասած է մինչեւ Ֆրանսա՝ մեծապէս օժանդակելով 11-րդ դարուն վերածնող ռոմանական ոճին»: Շուազի կը գրէ. «Տանուպի հովիտին մէջ՝ Սերպիա, Ռոմանիա, Մոլտավիա, հայկական զարդաքանդակներու յատկանիշը է, որ դրոշմուած է մինչեւ այսօր... Բուրբէա տ'Արճեշիի, Թէոդոնի, Թրաֆոմիրայի եկեղեցիներուն վրայ *չկայ զարդաքանդակ մը, որ Հայաստանին չպատկանի:* Զարդաքանդակներու ճարտարապետութեան տեսակէտի Տանուպի հովիտը հայկական գաղթավայրի կը նմանի» (տե՛ս Թ. Թորամանեան, «Ակնարկներ Հայկական ճարտարապետութեան»):

Հայ ճարտարապետութեան միջազգային կարեւորութեան մասին բազմաթիւ հաստատումներ ունի ավստրիացի գիտնական Սթրժիկովսքին, որ տարիներ շարունակ գործակցած է Թ. Թորամանեանին հետ:

Շուրջ 20 տարի առաջ լոյս տեսաւ Արեւմտեան Գերմանիա բնակող Փաուլ Ցրանկի աշխատութիւնը (թարգմանութիւնը՝ Արմէն Զարեանի): Հեղինակը, բննելով ռոմանական ոճի վրայ ազդեցութիւններու խնդիրը, խօսբ մասնաւորեցնելով նշանաւոր Փիգայի յուշարձաններու խումբին (մկրտարան, կաթողիկէ, աշտարակ եւ գերեզմանատուն) կը գրէ. «Եթէ աչքի առաջ ունենանք 7-10-րդ դարերու հայկական ճարտարապետութիւնը, ապա պարզ կը դառնայ որ յետագայ դարերուն կառուցուած եւրոպական այնպիսի յուշարձաններ, ինչպիսիք են՝ Կաննտուի Կալինոյի մկրտարանը՝ իր եռանկիւնաձեւ խորշերով եւ երկրորդ յարկով եւ Գիելլայի Մկրտարանը՝ իր փոքր վերնայարկով, իրօք որ պէտք է սեպել *հայկական արուեստէ փոխառրուած կամ ուղղակի սերած կառոյցներ»* (տե՛ս «Սովետական արուեստ», 1967 թ., թիւ 2):

Հանգամանքներու բերումով իր հայրենիքէն հեռու ապրելով՝ հայը կառուցապատած է նաեւ օտար հողը: Մուսուլմանական արուեստի մեծ գիտակ Ֆրանսացի գիտուն Միժոնի վկայութեամբ «Գոնիայի (Թուրքիա) Ալայետտինի հոչակաւոր մզկիթը մեծ մասամբ զարդարուած է հայկական զարդաքանդակներով, իսկ ներսը կառուցուած է հայկական ուբանկիւն կաթուղիկէի գմբէթներով»: Հեղինակի կարծիքով՝ ճարտարապետը, ըստ երեւոյթին, դաւանափոխ հայ մը եղած է: Իսկ նոյն գաւառի «Ինճէ Մինարէլի Մէտրէսէ» կոչուած շինութեան վրայ (1251թ.) արձանագրուած է Գալուստ դաւանափոխ հայու մը անուն:

Հայազգի կը սեպուի բրիական ճարտարապետութեան նախահայր Սինանը, որ Պոլսոյ մէջ կառուցած է 300 շէնք, որոնցմէ 34-ը՝ պալատներ:

Գրեթէ 300 տարի Օսմանեան կայսրութեան արքունի ճարտարապետներն էին Պալեան գերդաստանի շառաւիղները: Ան'նէ գարդարեցին Գոլիսը, անոնց ստեղծագործական հանճարի ծնունդ է Տոլմապահչէ հոչակաւոր պալատը: Սարգիս Պէյ Պալեանի (որու մասին դրական կը խօսի Ճ. Պարոնեան «Ազգային ջուխտու մէջ)՝ Գոսֆորի եւրոպական ափին կառուցած պալատը կանգուն է մինչեւ այսօր:

1920-էն այս կողմ հայ հին ճարտարապետութեան աւանդութիւնները օգտագործուեցան նոր Հայաստանը կառուցելու համար: Ինչ բարեբախտութիւն որ Ալեքսանդր Թամանեանի նման մեծ ճարտարապետ մը նախագծեց նոր Երեւանը: Հայ հին ճարտարապետութեան հետեւողութեամբ կառուցուեցան Օպերայի շէնքը, Կառավարական տունը, «Արմենիա» պանդոկը եւ յարակից շէնքերը, Բժշկական Հիմնարկի դիահերձարանը եւ այլն, եւ այլն: Մեծ ճարտարապետին աշակերտած տաղանդաւոր ճարտարապետներ Ռաֆայէլ Իսրայէլեանը, Մարք Գրիգորեանը եւ ուրիշներ կառուցեցին Հրազդանի Ջրաելեցոյցը, «Արարատ» գինու Գործարանը, Մատենադարանի շէնքը եւ այլն, եւ այլն:

Ամերիկացի մեծ ոկարիչ Ռոմուէլ Գենթը կը գրէ. «Երեւանի Լենինի հրապարակը ճարտարապետական գլուխ-գործոց է միջազգային չափանիշով: Եթէ հազար բծախնդիր մասնագէտ այսօր կազմելու ըլլան աշխարհի եօթը հրաշալի հրապարակներուն ցուցակը, ապա երեւանեանը կը մտնէ անոր մէջ»: Ի՛նչ պատիւ մեզի համար: Արդարեւ ճիշդ բնութագրած է նիշէ Զարենց մեր Մայր Հրապարակին ճարտարապետը՝ Ալեքսանդր Թամանեանը ըսելով. «Նա տեսել է, երեւի, արեւային մի հաղաբ»:

Հայաստանի մէջ ուշադրութեան արժանի է եւ ազգային ճարտարապետութեան արժէք ունի այն ամէնը, որ կառուցուած է հայ ճարտարապետութեան ոճով: Մնացածը Հայաստանեան սրամտութեամբ «լուցկիի տուփ» կ'որակուի:

Մեր նպատակն էր երեք յօդուածներով համառօտ շարադրել մեր ազգին ստեղծած արժէքներուն միջազգային կարեւորութիւնը:

Որչա՜փ իրաւացի է մեր Պատմահայր Խորենացին երբ կ'ըսէ *«...բազում գործք արուեստից գտանին գործեալ եւ ի մերում աշխարհիս եւ արժանի գրոյ յիշատակի»:*

Մեր օրերուն՝ Մովսէս Խորենացիի կը ձայնակցի ծերունազարդ եւ իմաստուն դարձած Մարտիրոս Սարեան՝ գրելով. *«Մարդու ստեղծարար հանճարի այս քարաւտան երկրում փայլատակած ճառագայթներից տաքացել է նաեւ Եւրոպան»:*

Ճանչնանք մեր մշակոյթը եւ մեզ արդարօրէն հպարտ զգանք...

ԴԱՒԻԹ
ՍԱՄՈՒԷԼ ԱՆԹՈՍԵԱՆ

Թորամանեանի չափագրած Զուարթնոցի գիտական վերակազմութեան մանրակերտը 1905-ին.

Հայաստանի զօրակոչեռու քսան տոկոսը պիտի ծառայէ Հայրենիքի մէջ

Զորեքշաբթի, 25 Հոկտեմբերին, Երեւանի հետաքրքիրէն սփռուած է յատուկ յայտագիր մը, որու ընթացքին ելոյթ ունեցած են խորհրդային զինուորական պատասխանատուներ:

Խորհրդային զինուորականները յայտարարած են, թէ Թոյլատուութիւն պիտի տրուի Հայաստանի նորակոչիկներու 20 առ հարիւրին մնալու Հայաստան եւ ծառայելու հայրենիքի մէջ, զինուորաբար ապհովել զօրեխն նեռս, մասնակցելու համար վերականգնումի աշխատանքներուն:

Զինուորականները յայտնած են, թէ նախկին դրութեամբ Հայաստանի զինակոչիկներէն 0.5-1 առ հարիւրը միայն իրենց հայրենիքին մէջ կը ծառայէին:

Հայաստանի զինակոչիկները սմինեռէ ի վեր նետացոյց կը կատարեն Հայաստանի գանազան քաղաքներուն մէջ, պահանջելով, որ իրենց իրաւունք տրուի ծառայելու Հայաստանի մէջ: Անոնք վերջին չրջանին իրենց ազգային պատկանելութեան պատճառաւ հալածանքի, խոչտանգումներու եւ նոյնիսկ սպանութեան կ'ենթարկուէին:

Վրաստան հանրաքուէով անկախութիւն հռչակելու որոշում պիտի տայ

Շաբաթ, 4 Նոյեմբերին, Վրաստանի ռատիոկայանը եւ հեռատեսիլը յայտարարեցին թէ վրացի ազգայնական շարժումի եւ հանրապետութեան ղեկավարներուն միջեւ տեղի ունեցած բանակցութիւններէն ետք համաձայնութիւն մը գոյացաւ, որ Վրաստանի Գերագոյն Խորհուրդը իր մէկ նիստին, – հաւանաբար Դեկտեմբերի սկիզբը,– որոշում առնէ եւ վաւերացնէ ժողովրդական հանրաքուէի միջոցով անկախութիւն հռչակելու իրաւունքը:

Իշխանութիւններուն կողմէ բանակցութիւններուն մասնակցած են կուսակցութեան Ա. Քարտուղար Ձիվի Կումպարիձէ, Նախիվի Գործոց նախարար Շոթա Կորկոձէ եւ Ընդհանուր Դատախազ Ջոր Վախթանձէ Ռամաձէ:

Շաբաթէ մը ի վեր վրացիները հաւաքներ կը կազմակերպէին որպէսզի իշխանութիւնները համաձայն գտնուին նման օրէնքի մը հրատարկութեան:

Նմանօրինակ որոշում մը ածած էր Ատրպէյճան 6 Հոկտեմբերին:

Քալիֆորնիոյ երկրաշարժին առթիւ

Արցախի Ազգային Խորհուրդը, Քալիֆորնիոյ Նահանգի հիւսիսային այլազան քաղաքներու մէջ Հոկտեմբեր 17ին տեղի ունեցած զօրաւոր երկրաշարժին կապակցութեամբ, ցաւակցական հեռագիր ուղարկած է Մ. Նահանգներու նախագահ Ճորճ Պուշին, ինչպէս նաեւ Նահանգապետ Ճորճ Տեօմէճեանին, յատկապէս ակնարկութիւն կատարելով այն ճշմարտութեան, թէ «Ուրիշի վիշտ չի լինում»: Հեռագիրները հրապարակուած են «Խորհրդային Ղարաբաղ» թերթին մէջ:

Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդը Կը Դիմէ Միջազգային Օրէնքներուն

Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի 16 Սեպտեմբերին բացուած նստաշրջանը եւ անոր ընթացքին առնուած որոշումները («Այաքար» 30 Սեպտեմբեր) իր ձեւով, մերձեցումով եւ արձարծած հիմնական հարցերով նոր երեւոյթ մըն են Խորհրդային Հայաստանի 69 տարիներու պատմութեան մէջ։ Այդ որոշումները եթէ մէկ կողմէ ախտաճանաչումը կը կազմեն մեր հայրենիքը կրծող ցաւերուն եւ հանրապետութեան տագնապալի կացութեան, միւս կողմէ՝ հոն եղած ախտաղերծման առաջարկներուն ետին կ'ուրուագծուի իր ժողովուրդի ճակատագիրին պատասխանատուութիւնը ստանձնած նոր հոգեբանութեամբ ղեկավարութեան մը դիմագիծը։

Առնուած երեք կարգի որոշումները կը վերաբերին Հայաստանի շրջափակման, Արցախի կացութեան ու Հայաստանի սահմանային շրջաններու հայ ազգաբնակչութեան եւ Խորհրդային բանակին մէջ հայ զինուորներու կեանքի ապահովութեան խնդիրներուն։

Հայաստանի հողմամած տնտեսական պաշարման, իր դէմ տարպէշեանական չյայտարարուած պատերազմին եւ Արցախի հարցերով, Հայաստան զուգահեռաբար կ'արծարծէ Խորհրդային օրէնքները, եւ – ու ասո՛ր մէջ կը կայանայ նորութիւնը – միջազգային օրէնքներն ու դաշնագիրները, որոնց ստորագրած է Խորհրդային Միութիւնը։ Այլ խօսքով, Երեւան Մոսկուայի կը զգուշէ, որ Հանրապետութեան առած որոշումներուն ետին կը զտնուին ոչ միայն Խորհրդային Սահմանադրութեան օրէնքները, այլ նաեւ միջազգային օրէնքները, զորս հաւասարապէս պէտք է յարգէ Քրեմլին։

Ատոր կ'ակնարկէ Հայաստանի հարցով, Գերագոյն Խորհուրդը եթէ Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհուրդէն կը պահանջէ, որ երկաթուղագիծը եւ ճամբաները դէպ Հայաստան ռազմական գրութեան մէջ, իր պահանջը ը հիմնաւորէ մեկնելով ոչ միայն այն սկզբունքներէն, որ Հայաստանի եւ Արցախի «շրջափակումը անհամատեղելի է ԽՍՀՄ կազմութեան պայմանագրի, նրա գործող սահմանադրութեան», այլ նաեւ՝ «ՄԱԿի կանոնադրութեան, Հելսինկիի եզրափակիչ ակտի եւ այլ միջազգային պայմանագրերի հետ, որոնց տակ կայ նաեւ Խորհրդային Միութեան ստորագրութիւնը»։

Դէռ երէկ, Խորհրդային այն քաղաքացին, որ իր մարդկային իրաւունքները պաշտպանելու համար կը համարձակէր ակնարկութիւն ընել Հելսինքիի համաձայնագիրին, կը դասուէր երկրին կասկածելի քաղաքացիներու շարքին, «այլախոհ» խարանը ստանալէ ետք։ Այսօր Խորհրդային Հանրապետութեան մէկ Խորհրդարանն է, որ պաշտպանելու համար իր ազգային – մարդկային – հասարակական իրաւունքները կը վկայակոչէ Հելսինքիին։

Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդը հարկադրաբար դարձեալ կը վկայակոչէ ՄԱԿի օրէնքները, երբ կ'ուզէ ըսել թէ «բոլոր ժողովուրդները իրահաւասար են եւ ունեն իրենց քաղաքական զոյավիճակը որոշելու իրաւունք, եւ որ հողամասի նկատմամբ (Խորհրդային) Գետութեան իրաւունքը պէտք է հիմնուի ժողովուրդների ազատ ինքնորոշման սկզբունքի վրայ։ Ժողովուրդներ՝ որոնք չեն կարող դիտուիլ որպէս հողամասի անբարբառ կցորդներ»։ Այս սկզբունքային հաստատումները ընդէ ետք, հայկական խորհրդարանը կը շարունակէ. «Ելնելով այն բանից, որ ԽՍՀՄ Սահմանադրութեանը, Խորհրդային Ֆետերացիայի կազմաւորման մասին պայմանագրին, ՄԱԿի կանոնադրութիւնից, Եւրոպայում անվտանգութեան եւ համագործակցութեան վերաբերեալ խորհրդակցութեան եզրափակիչ ակտից, ինչպէս նաեւ միջազգային մի շարք այլ փաստաթղթերից բխող միջազգային – իրաւական պարտաւորութիւններին համապատասխան բոլոր պետութիւնները, որոնց թւում Խորհրդային Ֆետերացիայի սուբեկտները), պարտաւոր են պատշաճ յարգանք ցուցաբերել իր ճաւտկական գոյավիճակի ընտրութեան հարցում ժողովուրդի կամքի ազատ արտայայտման ձկատմամբ, եւ ակտիւօրէն նպաստել ժողովուրդների ինքնորոշման իրաւունքի իրականացմանը առանց որեւէ ձնշման, մարդու իրաւունքների լիակատար պահպանման պայմաններում»։

Հայ ժողովուրդին ընտրեալները այսքանով չեն գոհանար իրենց ազգային ուրացուած, անտնուած եւ ոտնահարուած իրաւունքներու պաշտպանութեան համբուն վրայ։ Անոնք քայլ մը եւս առնելով խնդրոյ առարկայ կը դարձնեն 16 Մարտ 1921 թուականին Կովկասեան Գիւրոյի կողմէ ստորագրուած ռուս-Քրքական պայմանագիրը իրաւականութիւնը, քանի «Հրչակեալում ծագած ազգամիջեան պրոբլեմների արմատները 1920–21 թուականներին այօրինաւոր եւ միջազգային իրաւունքի տարրական նորմաների կոպիտ խախտմամբ ընդունուած պայմանների ու որոշումների մէջ են»։ Որոշումներ, որոնց հետեւանքով ոչ միայն Արցախ բռնութեամբ այլ նաեւ Նախիջեւանը «կը նկատէր ինքնավար հողամաս՝ Ատրպէյճանի խնամակալութեան տակ, պայմանով որ Ատրպէյճանը «այդ խնամակալութիւնը երբեորէ պետութեան մը չի դիլեր»։ 16 Յօդուածներէ եւ ենթակէտէ մը բաղկացած այդ պարտադրուած դաշնագիրով, ու ասոր՝ նոյն տարուան 13 Հոկտեմբերին կարսի դաշնագիրով, կ'որոշուէր ոչ միայն ճակատագիրը Արցախի, Նախիջեւանի, այլ նաեւ կը կատարուէր տեսակ դատաստիկը Կարսի, Ախալքալաքի եւ այլ Հայկական հողամասերու. կը գծուէր այն սահմանը, որ այսօր գոյութիւն ունի Թուրքիոյ եւ Խ. Միութեան միջեւ։ Այդ պատեհապատեհական, ազգամիջեան բախտաւորութեան եւ Հայաստանի ներքին վերիվայրումներու շրջանին համար, այժմ կեանքի կոչուած է մասնաւոր յանձնաժողով մը, կազմուած պատմաբաններէ, ընկերաբաններէ, եւ Խորհրդային Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդներու երեսփոխաններէ։

Հայաստանի Խորհրդարանը նման յանձնաժողով մը կազմելու որոշումով [illegible] ռուս-Հայկական յարաբերութիւնները ընդմիշտ մեռելու բանալով միջազգային օրէնքներուն եւ դաշնագրութիւններուն գնելը։ Երբ վաղը, Հայկական դիրքորոշումը եւ դաշնագրութիւնները մասնաւոր յանձնաժողովը փաստաթուղթերով եւ միջազգային օրէնքներու տրամաբանութեամբ հիմնաւորուած փաստ, որ Մոսկուայի ղեկավարները ստիպուին ընդունելու, որ Մոսկուայի ղեկավարները ստիպուին ընդունելու, որ համաձայնութիւն մը, օրէն եւ անվաւեր է, նման Քրեմլինի պիտի դիմէ անշուշտ, որ համաձայնութիւն մը, եւ նոյնիսկ ստորագրելու համար պատմական անարդարութիւն մը, կրնայ քայլերը առնէ սրբագրելու համար պատմական անարդարութիւն մը, ուր ապա՝ հարցը պիտի ներկայացնէ միջազգային առեանները, սկսելով Լահէի Միջազգային Առեանէն։

Այս ձեւով, Հայկական հարցը եւ Դաշը 70 տարիներու իրենց որմնափակ փակուղիէն լոյս աշխարհ պիտի գան, զանոնք նոր եզրակացութեան հնարաւորութիւններ ստեղծելով հայութեան առթիւ։

Փակագիծի մէջ կ'արժէ ընդգծել, որ Գերագոյն Խորհուրդի 16 Սեպտեմբերի որոշումներուն կարգ մը կարեւոր կէտերը արձարծուած եւ իւրացուած էին 9–10 Սեպտեմբերին Երեւանի մէջ գումարուած հայ մտաւորականութեան եւ հասարակական գործիչներու Առաջին Համագումարին, որուն մէջ Թեան եւ հասարակական գործիչներու Առաջին Համագումարին, որուն մէջ Թեան իր նկատառելի կշիռը ունէր Հայոց Համազգային Շարժումը։ Այդ առթիւ խմբագրուած հռչակագիրը, զոր հրատարակեցինք «Այաքար»ի վերջին թիւերով, իր արձարծած հարցերը եւ պահանջները կը հիմնաւորէր նաեւ միջազգային օրէնքներով, որքան ալ բարոյապէս ան մաս կը կազմէ երկրի մը անախոհ օրէնքներուն։ Գետութեան մը առաջին պարտականութիւնն է իր քաղաքացիներուն անվտանգութիւնը, իսկ Խ. Միութեան Կեդրոնական Իշխանութեան Գերագոյն պարտականութիւնն է նաեւ Միութեան մաս կազմող հանրապետութիւններուն սահմաններուն անբռնաբարելիութիւնը զրպեւ հանրապետութիւններու կողմէ պաշտօնական կամ անպաշտօն յարձակումներուն դէմ, ու անոնց հակադարձումը նո՛յն սաստկութեամբ՝ որքան որ ան պիտի կատարէր «տատր» եւ «Գչնամի» բանակներուն ներխուժման պարագային։ Կառավարութեան մէջ՝ զանազանած կ'ըլլայ իր երկրին, ու զատի կը կանչուի երկրին սահմանադրութեան օրէնքներուն տրամադրութեամբ։

Քրեմլին ոչ միայն թեացաւ եւ կը չարունակէ թեքանալ իր այդ առեանձնութեան մէջ, այլ նոյնիսկ թոյլ կուտայ որ իր բանակին մէջ զինուորական ծառայութիւն ընող հայորդիներ յարձակումի ենթարկուին, խոշտանգուին եւ հալածուին, առանց որ զինուորական դատարաններ յանցագործները օրինակելի եւ հրապարակային խստագոյն պատիժներու ենթարկեն։

Այս աներեւակայելի պայմաններուն մէջ Հայաստանի կառավարութիւնը ստիպողաբար կը դիմէ ինքնապաշտպանութեան միջոցառումներու։ Այլ խօսքով՝ Հայաստանի Խորհրդային Հանրապետութիւնը պարտադրաբար քայլ մը եւս առած կ'ըլլայ դէպի ինքնիշխանութեան եւ ինքնաբաւութեան առմնորդելու իր հայրենիքը, որ այս պարագային՝ «Խորհրդային մեծ Հայրենիք» չէ, եւ հայը կը դադրի ինքզինք նկատելէ մէկ հարազատ եւ իրահաւասար անդամը Հրաչեայ Քոչարի «Մեծ տան զաւակներուն»։ Հոգեկան եւ իրողական խրամատ մըն է որ Մոսկուա գիտակցաբար եւ կամովին կը տեղծէ հարաւի իր երկու հանրապետութիւններուն միջեւ։

Իրերու այս ընդհանուր կացութեան մէջ, հայրենի կառավարութիւնը գ մը Հայկական Դաշը իր իսկ նախաձեռնութեամբ պիտի արծարծէ միջազգային բեմերէն։ Այդ օրուան նախապատրաստութեամբ, Երեւան սկսած է միտկել ծրագիրներ, որքան արտաքին ճակատի վրայ իր ազգային պայքարը մղելու, նոյնքան նաեւ ի խնդիր Հայաստանի ներքին կեանքին եւ հայ ժողովուրդին փիլիսոփայական ապահովութեան, Խ. Միութեան շրջագիծէն ներս։

«ԳԱՂԱՓԱՐ»

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ուրբաթ, 17 Դեկտեմբերին, յաւարտ Սուրբ Պատարագի, Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, մեր սիրելի ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր

ՏԻԳՐԱՆ ԿԷՕՋԻԳԱՐԱԲԵԱՆԻ

մահուան 30րդ տարելիցին առիթով։

Ջուռ կը յանձնարարենք ի գիտութիւն հանգուցեալի շրջապատը յարգել մեր ցաւակցութիւնը եւ ըսպասկենալ։

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻՕՆ
Զաւակները՝ Տիկ. Տէլիա Կէօզիգարաեան-Գոլտման
Տէր եւ Տիկ. Լեւոնարտօ Կէօզիգարեան
Տէր եւ Տիկ. Խորէն Կէօզիգարեան
եւ թոռները

Հ.Բ.Ը.Մ.ը 1989-90 կրթաշրջանին 450,000 տոլար կը յատկացնէ 500 ուսանողներու

1960ականներու սկիզբը սահմանափակ յատկացումներով սկսած՝ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան բաշխած կրթանպաստներու ընդհանուր գումարը անցնող աւելի քան 25 տարիներուն արձանագրած է մեծ ոստումներ:

1989ին միայն աշխարհատարած հայ ուսանողներ Հ.Բ.Ը. Միութենէն ստացած են աւելի քան 450,000 տոլարի կրթանպաստային յատկացումներ եւ տոկոսազերծ փոխատուութիւններ, որպէսզի ստանան իրենց համալսարանի, վարդապետական եւ դոկտորական ուսումը արուեստներու եւ գիտութեանց, ինչպէս նաեւ հայագիտութեան, միջազգային յարաբերութիւններու կամ բժշկութեան նման մասնաւոր մասնագիտութիւններու մէջ:

Միացեալ Նահանգներու մէջ, այս տարի, Հ.Բ.Ը. Միութիւնը աւելի քան 285,000 տոլարի կրթանպաստներ տրամադրած է 210 հայ ուսանողներու:

Մ. Նահանգներէն դուրս, Միութեան տրամադրած 185,000 տոլարի կրթանպաստները յատկացուած են 290 հայ ուսանողներու՝ Արժանթինի, Պրազիլի, Ուրուկուէյի, Գանատայի, Կիպրոսի, Լիբանանի, Սուրիոյ, Յորդանանի, Երուսաղէմի, Իրանի, Հնդկաստանի, Աւստրիոյ, Իտալիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Հունգարիոյ, Պելճիքայի, Շուէտի մէջ:

Հ.Բ.Ը. Միութեան կողմէ հայ ուսանողներու ընծայուող այս նիւթական օժանդակութիւնները կենսական դեր մը կը կատարեն՝ փայլուն եւ խոստմնալից ապագայ մը ապահովելու անոնց համար, միաժամանակ բարոյական նեցուկ մը ներկայացնելով անոնց: Այսօր, Հ.Բ.Ը. Միութիւնը ոչ միայն կը շարունակէ իր այս կարգի առաքելութիւնը, այլեւ իւրաքանչիւր տարի կ'ընդարձակէ իր օժանդակութեանց ծիրը՝ մեկնելով այն համոզումէն թէ՝ այսօրուան հայ երիտասարդութեան կրթութիւնը գրաւականն է մեր ժողովուրդին համար աւելի փայլուն ապագայի մը:

Հազիւ 9000 ատրպէյճանցի մնացած է Հայաստանի մէջ

«Անտաստան» թերթի 18 Օգոստոս 1989ի մէկ տեղեկագրութենէն ի յայտ կուգայ, որ ներկայիս Հայաստանի մէջ մնացած է «ատրպէյճանական ազգութեան 8788 մարդ»: Անցեալ ամիսներուն Խորհրդային Հայաստանի սահմաններէն հեռացած են 147,971 ատրպէյճանցիներ:

Նոյն տեղեկագրութիւններէն կը քաղենք նաեւ հետեւեալը.

- Մինչեւ Օգոստոս 1, 1989, Ատրպէյճանէն փախուստ տուած է Հայաստան ապաստանած Հայ գաղթականներու թիւը 198.898 է, որոնցմէ միայն 48.415ը մշտականօրէն գրանցուած է իբրեւ Հայաստանի բնակիչ իսկ 17.053 հոգի ալ գրանցուցած են իբրեւ ժամանակաւոր բնակիչներ:

– Գաղթականներու մէջ կը գտնուին 83.891 աշխատունակ մարդիկ, որոնցմէ միայն 30.866ը ներգրաւուած են աշխատանքի մէջ:

– Հայաստանէն հեռացած ատրպէյճանցիներու լքած տուներու թիւը կը կազմէ 30.123: Մինչեւ Յուլիս 1, 1989, այդ տուներէն 15.788ը վաճառուած են հայերու կամ փոխանակուած են Ատրպէյճանի մէջ հայերու կողմէ լքուած տուներով: 7674 տուներ վաճառքի կամ փոխանակման ընթացքի մէջ են:

Արցախի Ազգային Խորհուրդը կը դիմէ Խ. Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդին՝ Խ. Հայաստանի մաս կազմելու խնդրանքով

Հինգշաբթի, 19 Հոկտեմբերին, Արցախի Ազգային Խորհուրդը ժողով գումարած է ու առած է հետեւեալ որոշումները:

1.- Արցախի Ազգային Խորհուրդը կը դատապարտէ Կովկասեան Քաղբիւրոյի 1921 Յուլիս 5ի որոշումը, զայն գտնելով հակասահմանադրական եւ հակահայկական: ոչ-սահմանադրական այս մարմնի որոշումը հնարաւորութիւն ընտեղծած էր, որ Ատրպէյճանը բռնազաւթէ Լեռնային Ղարաբաղ: Արցախի Ազգային Խորհուրդը վերոյիշեալ որոշումը կը յայտարարէ անօրինական:

2.- Հիմնուելով իւրաքանչիւր ազգի ինքնորոշման անկապտելի իրաւունքին վրայ, որով իւրաքանչիւր ազգ ինք կ'որոշէ իր քաղաքական եւ իրաւական կարգավիճակը, եւ որ անվերապահօրէն ճանչցուած է Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան կողմէ եւ հաստատուած է միջազգային շարք մը համաձայնագրերով, որոնք ստորագրուած են Խորհրդային Միութեան կողմէ, Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզի բնակչութեան մեծամասնութեան կամքով, Ազգային Խորհուրդը կը խնդրէ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդէն քննարկելու Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավար մարզը Հայաստանի կազմին մէջ մտցնելու հարցը:

3.- Արցախի Ազգային Խորհուրդը կը խնդրէ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդէն ստեղծելու համատեղ յանձնաժողով մը, մշակելու համար Լեռնային Ղարաբաղը Հայաստանի կազմին մէջ մտցնելու գործնական միջոցառումներ:

4.- Արցախի Ազգային Խորհուրդը կը տնօրինէ հրատարակել վերը նշուած որոշումները՝ Մարզի մամուլի մէջ:

Արցախի Ազգային Խորհուրդը արդէն իսկ նշանակած է Հայաստանի հետ համատեղ յանձնաժողովի իր կողմը ներկայացնող անդամները, որոնք են՝ Ս. Ցակոբեան, Ռոբերթ Քոչարեան, Ս. Սեդրակեան, Իկոր Մուրադեան եւ Ա. Ծատուրեան:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԳՈՅ ՏԱՐԵԼԻՑ 1988-Ի ԱՂԷՏԱԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ

Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա. ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՀԵՌԱԳՐՈՎ ԿԸ ՀՐԱՀԱՆԳՈՒԻ ԱՂԷՏԱԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԷՋ 10 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ, ՄԱՏՈՒՑԵԼ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ԿԱՏԱՐԵԼ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԶՈՀԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀՈԳԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԻՍԿ 7 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻՆ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐ, ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԺԱՄԸ 11.45-ԻՆ, ԲՈԼՈՐ ՄԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ 10 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՏԵՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՊԷՏՔ Է ԿԱՏԱՐԵՆ ՍԳՈՅ ԶԱՆԳԱՀԱՐՈՒՄ:

ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ ԱՐԺԱՆԹԻՆԱՀԱՅ ՈՂՋ ԳԱՂՈՒԹԸ ԱՅԴ ՕՐԵՐՈՒՆ ՅԻՇԵԼ ԱՂԷՏԸ, ԽՈՐՀՐԴԱԾԵԼ ԵՒ ՅԱՐԳԵԼ ԶՈՀԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԸ:

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Վարդգէս Համազասպեան Փարիզի մէջ

Հոկտեմբեր 12, Հինգշաբթի երեկոյ ընդունելութիւն մը կազմակերպուած էր Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի երեսփոխան, Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախկին նախագահ Վարդգէս Համազասպեանի Փարիզ այցելութեան առթիւ: Ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ Հ.Բ.Ը. Միութեան Ալեք Մանուկեան սրահին մէջ, միութեան Ֆրանսայի Շրջանային Յանձնախումբին կողմէ:

Բարի գալուստի խօսք արտասանեց Հ.Բ.Ը. Միութեան Փարիզի գրասենեակին քարտուղար Արթօ Համբարձումեան. ան յիշեցուց թէ Վարդգէս Համազասպեան առաջին նախագահն էր Սփիւռքի հետ մշակութային կապի Կոմիտէին ու Փարիզ այցելած առաջին անգամ 1959ին: Ապա հրաւիրեց հիւրը խօսք առնելու:

Վարդգէս Համազասպեան ըսաւ որ Հայաստան կը գտնուի անկիւնադարձային հանգրուանի մը վրայ ու եթէ պատահած չըլլար երկրաշարժը, ժողովրդավարութեան մեծ թռիչք մը պիտի արձանագրէր: Ապա ան անդրադարձաւ Արցախի հարցին. ըսաւ թէ ազգային խնդիր մըն էր որ համաշխարհային բնոյթ ստացաւ շրջափակումին ու վերջին միջադէպերուն պատճառով: Վարդգէս Համազասպեան ըսաւ թէ Բ. Աշխարհամարտին յոյս կար որ մեր հողային խնդիրները կարգադրուին. ոչ միայն Ղարաբաղի, այլ նաեւ Արեւմտեան Հայաստանի հողերուն տիրանալինք: Գալով հրապարակայնութեան նորօրեայ շրջանին, հայ երեսփոխանը յիշեց որ Հայաստանի մէջ հայ եւ ազերի զանգուածները համերաշխութեամբ ապրած էին մինչեւ 1987 թըւականը, մինչդեռ բոլորովին տարբեր էր կացութիւնը Ղարաբաղի մէջ:

Վարդգէս Համազասպեան իր խօսքերու աւարտին շնորհակալութիւն յայտնեց ամբողջ աշխարհին, Հայաստանի աղէտեալ ժողովուրդին բերուած օժանդակութեան համար: ան ցաւով աւելցուց սակայն որ շըրջափակումին հետեւանք չինանիւթի պակասին պատճառով ինչպէս ծանօթ է այլ երկիրներէ եկած քսան հազար բանուորներ արդէն վերադարձած են:

Վերջին պատահարները տկարացուցած էին Հայաստանի տնտեսութիւնը եւ կացութիւնը բարելաւելու համար, Վարդգէս Համազասպեան կարեւոր կը նկատէր Սփիւռքի համագործակցութիւնը, ան կ'ուզէր որ սփիւռքահայութիւնը քարոզչական գործունէութեան ձեռնարկէ ու աւելի սերտ կապեր հաստատուին ժողովուրդին երկու հատուածներուն միջեւ:

Հանդիպումը որուն մասնակցեցան շուրջ 100 հրաւիրեալներ, բարեկամական մթնոլորտի մը մէջ շարունակուեցաւ:

Երախտագիտութիւն Վրաստանին

ԼՂԻՄ-ի Ազգային Խորհուրդի կողմէ Վրացական ԽՍՀի ղեկավարութեան յղուած մէկ այլ հեռագրի մէջ մասնաւորաբար շեշտուած է, թէ դարերու ընթացքին, առաջին անգամը չէ որ դժուարին պահերուն, երկու ժողովուրդները իրարու օգնութեան հասած են, հաստատելով եղբայրութեան ու բարեկամութեան կապերու անխախտութիւնը, որ դրսեւորուեցաւ ահաւոր երկրաշարժի 1988ի դեկտեմբերեան օրերուն: Իսկ Հայաստանի ու Ղարաբաղի շրջափակման այս օրերուն, դարձեալ երեւացին վրացի ժողովուրդի վեհանձնութիւնն ու արիութիւնը, մերժելով եւ անտեսելով պաշարումը կազմակերպող ատրպէյճանցիներու սպառնական վերջնագիրը, ու վըտանգի ենթարկուելով՝ օժանդակութիւն հասնելու համար հայ ժողովուրդին:

Փոխադարձաբար, Լեռնային Ղարաբաղի երախտապարտ ժողովուրդը իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ Թիֆլիսեան Ապրիլի ողբերգութեան անմեղ զոհերու յիշատակի յաւերժացման:

(Viene de Pág. 1)

El Congreso Nacional Armenio

menia.

Allí se pide un nuevo tratado entre Armenia y la Unión Soviética, elecciones libres, incluyendo un referendum sobre la secesión, separación del ejército armenio, libre política económica incluyendo libre comercio con países extranjeros y el derecho de asociarse a organizaciones internacionales.

Asimismo se demanda la no interferencia en los negocios internos de la República, en la que sólo sean válidas las leyes del Parlamento armenio, una nueva Constitución Armenia, el uso del armenio como lenguaje del Estado, y una gran libertad para la Iglesia Apostólica Armenia.

Este documento constituye el más expresivo llamado hecho hasta la fecha por la autodeterminación de Armenia; y una mayor libertad para la Iglesia Apostólica Armenia.

A la disposición de las bases de reclamar por Artsaj, el Congreso pide la anulación del Tratado de Marzo de 1921 entre Rusia y Turquía, que llevó a Armenia a perder Artsaj, asimismo pide la anulación del decreto del gobierno soviético del 5 de julio de 1931 que entregó Artsaj a Azerbaidján.

"Nuestro movimiento no va contra ninguna otra nación", dice el documento. "Nuestra divisa es: **permitir a todas las naciones vivir en paz**".

Explicando la demanda de que sea el armenio el lenguaje del estado, los delegados dijeron que aunque sólo el 2,6 % de la población de Armenia es rusa, uno de cada cuatro niños armenios tienen el ruso como lenguaje escolar.

Los delegados explicaron que Armenia es la más homogénea de las 15 repúblicas soviéticas, con un 90 % de población armenia, cuyos residentes no pueden, todavía, publicar libremente sus obras científicas y culturales, y el nombre de algunas de sus ciudades es persa, turco o ruso.

El Kremlin, preocupado por la disensión étnica y el sentimiento antisoviético despertado en algunas de las 15 repúblicas, no se ha pronunciado acerca de este congreso armenio. El mismo es un ejemplo de la actual política de tolerancia practicada por Moscú y, a este respecto, Vladimir Kruchkov, Jefe de la KGB, dijo el sábado que la Unión Soviética **no es desintegradora** y que, por el contrario, desea mantener su gran poder multinacional en el mundo.

COCINA

Diana Kazelian de Boudourian

Masitas de ricota

INGREDIENTES:

200 grs. de manteca, 200 grs. de harina, 180 grs. de ricota, 3 cucharadas de crema, 1/4 de cucharadita de sal, 200 grs. de dulce de membrillo, 100 grs. de nueces picadas.

PREPARACION:

Desmenuzar la manteca con la harina, incorporándole la ricota, la sal y luego la crema. Ir mezclando hasta obtener una masa que se pueda moldear.

Dejar descansar 30 minutos. Cortar medallones de 4 cms. y colocar un poco de relleno sobre ellos. El relleno se obtendrá de mezclar el dulce con las nueces.

Cocinar a horno moderado durante 15 minutos. Luego espolvorear con azúcar impalpable.

Higos y nueces confitados

(Tin U Yoz Miaffaf)
(árabe)

INGREDIENTES:

1/2 kg. de higos secos, 1 taza de nueces picadas finas, 1 y 1/2 taza de azúcar, 1/4 de cucharadita de jengibre en polvo, 1 cucharadita de semilla de anís, 1/4 de taza de semilla de sésamo, 1 cucharadita de jugo de limón, canela en polvo.

PREPARACION:

Lavar los higos, picarlos y remojarlos en bastante agua durante 1 hora, cocerlos en la misma agua en que se remojaron, a fuego suave, hasta que ablanden. Agregar el azúcar, las especias y revolver bien. Cuando espese, añadir las nueces y la semilla de sésamo y revolver unos minutos. Debe quedar seco.

Enfriar y guardar en un frasco esterilizado. Servir acompañando al café arabe.

Córdoba

El poeta David Hovhannes visitó la sede de U.G.A.B.

A mediados de noviembre estuvo en Córdoba el poeta David Hovhannés, huésped de la colectividad armenia en la Argentina, quien fue acompañado por el Señor Obispo Monseñor Grikoris Bouniatian, así como por el Profesor Antosian y su esposa, y el Señor Hrant Sourenian.

En la oportunidad los ilustres huéspedes visitaron las instalaciones de la filial cordobesa de UGAB, quedando gratamente impresionados por la comodidad y amplitud de las mismas. Asimismo los visitantes fueron agasajados por personalidades de la colectividad armenia y por directivos del Club Antranig.

El Sr. Juan Nourikan, presidente de la filial local agradeció esta importante presencia, así como las palabras que los visitantes pronunciaran en reconocimiento por la obra de UGAB en esta provincia.

Sociales

Enlace Mouratian - Kouyumchian

El sabado 25 de noviembre se realizó en la Catedral de San Gregorio El Iluminador el enlace de Rita María Mouratian con el Sr. Miguel Angel Kouyumchian. Fueron padrinos el Sr. Carlos Norberto Mouratian y la Sra. María Isabel Kouyumchian de Terzian.

Son padres de los novios la Sra. María Cecilia Hekimian de Mouratian; la Sra. Rosa Menechian de Kouyumchian y el Sr. Liborio Kouyumchian.

La Fundación Argentino - Armenia hace donación a colegios armenios

En su reciente viaje a Erevan, el Vice-Cónsul de la Unión Soviética en la Argentina, Sr. Harutiun Vermichian, en representación de la Fundación Argentino-Armenia y en su carácter de Director Honorario de la misma, hizo donación al Colegio N° 119 de Erevan, de 300 canoplas colegiales para todos los alumnos primarios de dicho establecimiento educacional, el cual es apadrinado por la Fundación mencionada. Cabe señalar que se está trabajando a fin de poder dotar a dicho colegio de un laboratorio de computación, como positivo aporte a la tecnología estudiantil.

Por otra parte, en su última reunión, el Consejo de Administración de la Fundación acordó donar a todos los colegios de la colectividad, en sus secciones primarias, las cartucheras colegiales para el año lectivo 1990, nombrándose una comisión integrada por la Prof. Flora Kaliptsian, el Dr. Ricardo Alagia Sislian y el Dr. Michel Karahanian, con el objeto de coordinar la entrega de dicho donativo.

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Gorriti 4804
1414 - CAPITAL FEDERAL
T E 771-2520
Horario de atención: Lun a Vie
de 10 00 a 19 00 hs

Registro Nac de la
Propiedad Intelectual
N° 78.836
Director
NAHABET NAHABETIAN
Corresponsalía, recepción de
avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr Hrair Chahinian
Av Coxingui 191 Ap 84
Cep 00579 San Pablo
T E 813-6731

URUGUAY
Dr Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap 201
T E 70-3114 Montevideo